

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hóra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hóra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos pekt sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitási pekt sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, augusztus 27.

Mal számunk főbb közleményei:

- Az országos fővegység konfliktusa.
- A pálinka halottal.
- Egy leány szenvedése.
- Inzultált lelkész.
- Hangulatok.
- A milliomos ékszers.
- Feljelentés egy hadnagy ellen.
- Robbanás a csepelli tölténygyárban.
- Aradi huszártiszt keleti utazása.
- A meggyilkolt szerető.
- Tarkaságok.

Gabonaár-politikánk.

Írta: Rubinek Gyula, az O. M. G. E. igazgatója.
Arad, augusztus 26

A gabonaértékesítés két államban van lehető tökélyvel szervezve. Az Egyesült Államokban — a kereskedelem s Franciaországban — a gazdák javára.

Az Egyesült Államok óriási buza és kukorica termése, a nagy tőkével rendelkező elevátor-társaságok siloiba, magtáraiba kerülnek, mely társaságok egyedül irányítják az Egyesült Államok gabonakereskedelmét és gabonaár-politikáját. Ezzel szemben alakult már egy farmer liga is, amely saját elevátorok építésével igyekszik a gazdát függetleníteni az elevátor-tröszt egyeduralmától — de ez még csirájában van.

Franciaországban a gazdák szervezkedtek. A mezőgazdasági szindikátusokban több mint három millió

gazda egyesült közös eladás és közös vásárlás céljából. Ez az óriási szervezet megfelelő központtal rendelkezik. Ennek a központnak a háta mögött s illetve annak kapcsolatában működik a nemzetközi gabonaár-megállapító bizottság. Ez a bizottság a hangzatos nemzetközi címet viseli, de tényleg kizárólag francia gazda-érdeket szolgál. Célja pedig a nemzetközi és hazai — tehát francia — piac gabonaárhullámszását s a termés- és szállítási viszonyokat figyelemmel kíséreni s a gazdáknak megfelelő utbaigazításokkal szolgálni. Ez az állandó bizottság — Commission permanent — mint magát nevezi, ezen feladatát fényesen teljesíti, úgy, hogy a francia gazda mindenkor tájékoztatva van, hogy gabonáját, elsősorban pedig búzáját, mikor értékesítheti a legelőnyösebb áron. Franciaország határait magas vámmal zárta el a külföld elől. Buza váma 7 frank, körülbelül ugyanennyi korona, — idegen buza tehát csakis ezen vám lefizetése mellett hozható be.

Franciaország búzatermése pedig nagy átlagban körülbelül fedezi az ország fogyasztását s így behozatalra csak akkor szorul, ha — mint nálunk a folyó évben — silány a termés.

Az állandó ármegállapító bizottság feladata már most a hazai és külföldi termés és árviszonyok egybevetésével a gabona eladást állandóan

irányítani. Történik pedig ez a következőképen: A bizottság időközönként értesítéseket ad ki, melyeket az összes mezőgazdasági szindikátusoknak, gazdasági egyesületeknek és szövetkezeteknek, sőt előfizető egyéneknek is megküld.

Ha a hazai termés nem fedezi a hazai szükségletet, akkor arra figyelmeztetik a gazdát, hogy az eladással ne siessen, hogy a gabona védvám teljes mérvben érvényesülhessen. A mint azonban lehetővé válik a belföldi ár emelkedése folytán a külföldi buza behozatala, tehát import paritás áll be, akkor érkezett a pillanat, hogy a gazdák magtárai megnyiljanak s a szabaddá vált hazai kínálat az árak természetesen csökkenésével lehetlenné teszi a külföldi buza állandó beözönlését. Mert amíg a hazai készletben tart, a külföldi buza beözönlése nem kívánatos, sőt veszedelmes.

Ha a termés bőven fedezi a belső szükségletet, akkor az ármegállapító központ arra ügyel, hogy a belföldi buzaár az állandó kínálat folytán annyira ne süljedjen, hogy a hazai búzának külföldi piacra való kivitelének a lehetősége — tehát az export paritás — be ne álljon, mert akkor a francia gazda a nemzetközi piaci áron alul volna kénytelen eladni gabonáját.

Ebben az esetben arra figyelmezteti a központ a gazdákat, hogy az eladástól tartózkodjanak, mert a külföld behozatalától tartaniok nem kell,

Látogatás Zeppelinél.

Fridrikszáfen, augusztus 24.

Zsebemben a Budapesti Hírlap megbízólevelével és utitáskámban Latham összetört monoplánjának egy emlékebe kapott forgácsával, (vagyis egy kulturisztóriai forgácsal), így indultam el, hogy beszámolót írjak a Zeppelin III. berlini utjáról és tervezett bemutatkozójáról Ferenc József király előtt.

Nagy és fontos föladatnak kell tehát eleget tennem. Az eszme hívei hajdan a szentek csontjait tették a tarsolyukba, ha elvégzendő munkájukhoz erőt és kitartást akartak meríteni. En, modern fetisista, ime egy kimult aeroplán csontjától várok ihletet s a léghajózás minden élő és megdicsőült szellemétől várok itt ihletet, hogy ítélhessek a levegő masztodonja, az ásatáskori Zeppelin-rendszer multja és jelene fölött.

A Bódeni-tó, vagy amint a németek nagyon kevés tulzással mondani szokták: a „sváb tenger“ partjára kelet felől a tiroli hegyek és gyönyörű völgyek költészetéből jut ki a vonat. Mielőtt kijutna, még elrobog egy pár festői völgyzugoly torka előtt, aztán egy-két fáradt lihegés után egy végső hördüléssel Bregenzben, az óségi Brigantiumban áll meg.

Amott a tó, amelynek a nyugat végtele nébe vesző tükre tengerből módjára táruul élénk, délen a felhőkbe burkolt sváji havasokkal, északon a délnémet hegyes-dombos dombvidékkel beszegve.

Történelmi hely ez, mely fölött nagy idők és nagy századok viharzottak át. Ez a zöldes-kéken villogó, olykor szeliden szunnyadó, olykor azonban hajókat elsüllyesztő viztükör valamikor az őseber előpépítményeit tükrözte vissza, majd tanuja volt a rómaiak korszakának, látta partjain táborot ütni a germánok ellen küldött római őrsereget. Aztán, a pogány világ alkonyulatával az első skót és ir hittérítők jelentek meg itt, Gallus, Willimár, Kolumbán és Otmár, akik innen nyomultak be a környékbeli völgyek pogányai közé, hirdetni az igét és örök időkre legyökereztetni a szivekben a legszentebb fát, a keresztet.

Ma öt apró ország osztozik a hatalmas tó partjain. Itt, keleten az erős és derült tiroli nép lakik, immár 1525. óta a Habsburg jogar alatt. Csupa vidámság, erő és kedves megelégedés ez a se nem gazdag, se nem szegény népfaj, mely most roppantul büszke rá, hogy nemzeti vértanujának emlékével kapcsolatosan a száz esztendő évforduló határmeggyéjén az öreg osászár két napra ellátogat közéjük, s előbb Innsbruckban, majd Bregenzben együtt fogja ünnepelni velük Hofer Andrást, a hős korcsmárost, akit Ausztria száz évvel ezelőtt a bécsi békében a boszus Napoleonnak kiszolgáltattott s akit császárhüségé jutalmául 1810. február 20-án Mantovában agyonlöttek.

Félórás séta a városban: ez Bregenz. Mire visszatérünk a kikötőbe, a hajóharang már szól s alig szállunk be, a lapátos kerék már pacs-

kolni kezdi a tó vizét s fehér habos csipkét terget el rajta.

Körülöttünk kitarul a tó. Partján, a ködbe veszve, fejtűnek a parti városkák, a világítótoronyok, a nyaralók s a déli oldalon a felhősipkás kék hegyek, melyeket alig enged latlatni a messzi távol arany párzata.

Tegnap vihar tombolt itt, de ma már csak kölyökszellő fodrozza a zöld vizet, mely csak szeliden mosolygó unokája a viharok lelkének, a szelek öregapjának, a Rajna völgyéből előrohanni szokott Főn-nek.

Percekig a szellőske is elül, a tó zsámbes arca kisimul s ilyenkor két égbolt közt suhan hajónk: egy odafőn, egy pedig alattunk a viztükörben mosolyog... A légben sirályok csaponganak s nagymesszi néhány hófehér vitorla lebeg áttetszően s alatta a hajócska teste beleolvad a vicsillám finom vonalába. Mindez olyan bájos és sejtelmes; az ember úgy érzi, hogy itt a boldogság is édesebb lehet...

Ennek a sok szépségnek közepette és ebben a történelmi levegőben kísérelte Zeppelin Ferdinánd gróf, az immár hetvenegy éves nyugalmazott ősz lovasgenerális, aki már közel tíz év óta izgatja repüléseivel a világot, akinek nevéből ez idő alatt történelmi név lett, léghajójából pedig német birodalmi léghajó, mely most van azon az uton, hogy beszegődjék a magyar és osztrák hadsereg szolgálatába is...

Ennek a léghajó-típusnak a Z. III. nevet viselő példánya, mely most még a Manzell előtt uszó balloncsarnokban vesztegel, most

s várják meg, míg a piaci ár az export paritás fölé emelkedik, amikor az eladás időpontja újból elérkezend.

Egy ily központ létesítése nálunk is kívánatos volna, mert a mi terméviszonyaink teljesen egyezők Franciaországgal. A monarchia, illetve a vámterület gabonatermelése ma már ritkább esetekben haladja meg a vámterület fogyasztását s így az állandó behozatalra szorul. Ennek a ténynek az igazsága azóta lett nyilvánvalóvá, amióta magas gabonavámjaink vannak, amelyek eléggé hatékonyak arra, hogy a külföld versenyét piacunktól távol tartsák. Semmiféle gabonavám sem lehet prohibitív, azaz gátló hatású, tehát olyan gabonavámot képzelni — annál kevésbé követelni — egyáltalán nem lehet, amely az idegen áru behozatalát teljesen meggátolná. A mi minimális gabonavámteleink teljesen elegendők arra, hogy egyrészt fedezzék azt a költségtöbbletet, amennyivel drágábban termel a magyar gazda, mint a román, szerb, vagy orosz stb., másrészt, hogy ellenszolgalmányt képezzenek az ipari vámkért, melyeknek nagyrészt Ausztria látja hasznát. Hogy azonban a nagy küzdelmek árán kivívott gabonavámok hatását élvezhesse is a magyar gazda, nekünk is szükségünk volna egy olyan központi szervre, amely kellő anyagi eszközökkel felszerelve irányítaná a magyar gazdát.

Ha ma ilyen központunk volna, úgy semmi körülmények között sem jöhetne be annyi külföldi buza, mint jelenleg. Szent igaz, hogy buzatermésünk silány. A vámterület buzaszükségletéhez Magyarországnak minimálisan évi 37 millió q-val kell hozzájárulnia. A tényleges hiány tehát 3-5 millió q. Ellehetünk tehát arra készülni, hogy buzahiányunkat a külföld fogja fedezni. A kérdés csak az, hogy ez mikor történjék, mert ez a termelő szempontjából nem közöm-

bös. Egészen másként alakulnak az árak, ha ezt a 3-5 millió q. hiányt pl. augusztusban hozzuk be, úgy, hogy a fogyasztási év hátralevő tíz hónapjában már ez a külföldi áru nyomja az árainkat s a keresetre bénítólag hat; s egészen másként, ha ez a buzaszükséglet akkor fedeztetik csak a külföldről, amikor a magyar buza amugy is fogytán van, azaz a fogyasztási év végén.

Ha tehát a magyar gazda ugyanazt az árpolitikát követi, mint azt helyesen követte a bő termésű években, hogy a buzáját visszatartja, a piacot kiéhezteti addig, míg buzájáért a megérdemelt méltányos árat kapja, akkor végzetes hibát követ el; mert amely politika helyes volt a bőtermésű években arra, hogy a gabonaár devalvációt meggátolja, az teljesen helytelen most szűk termés esetén, mert a buza árát oly magasra hajtja fel már az idény elején, hogy a külföldi buzának nagy mennyiségben való beözönlését elősegíti. Ha pedig ez a beözönlés tovább tart, akkor a fogyasztás nagy részét a külföldi buza látja el, az a fogyasztás pedig amely elmúlt, a magyar termelőre nézve nemcsak teljesen elveszett, de az ezen időszakokra eső buza mennyiség megmaradván, a későbbi fogyasztási időszakok áralakulásaira fog nyomást gyakorolni s megeshetik az a furcsa eset, hogy a magyar gazda tavaszra ébredve egyelőre érthetetlen áreséssel áll szemben.

Minden eszközzel meg kell gátolni tehát a külföldi buza nagyarányú beözönlését. Miután pedig a behozatali tilalmat ki nem mondhatjuk, a magyar buza piacra bocsájtásával kell ezt meggátolnunk. A mai buzaárak mellett a gazda megtalálhatja a számítást. Ennél magasabb árakra csak könnyelmű ember spekulálhat akkor, amikor a közeli külföld bő buzatermésével rendelkezik. Amikor a román 80kgr. buza 28.80 koronáért kapható Bu-

dapesten, akkor a felsőmagyarországi 78. kgros sárga buza 28.50 koronáért kelt el. Ez nem normális állapot s ez könnyen egy nem várt árdevalvációt idézhet elő. A mai árak mellett a román buza 2 koronával magasabb áron értékesül nálunk a 6.30 korona vám és szállítási költség lefizetése dacára, mint az angol piacon, a franciáról nem is szólva, mert oda egyáltalán be nem juthat, mert Franciaországnak magának is bő termése van.

A folyó év gabonaár-politikája tehát az kell, hogy legyen: meggátolni a külföldi buza időelőtti beözönlését, buzánk megfelelő részének a piacra hozásával, aminek az a hasznos következménye lesz, hogy a buza árát állandósítjuk, sőt az idény vége felé talán emeljük is, mert ha a közelünkben fekvő román és szerb buzafölösleg hozzánk hamarjában utat nem talál, úgy a nyugaton keres piacot, mert a szerb és román gazda raktárak hiányában nem igen várhat az eladással, az így megfogyatkozott készletek azután már nem képesek majd a mi buza-áralakulásunkat károsan befolyásolni.

Mindezekből azt a helyes igazságot kell a magyar gazdának leszűrnie, hogy bő termésű években akként állandósíthatja az árakat, ha buzáját egyenlő részletekben adja el, az egész évre elosztva, míg szűktermésű években, mint az idejé is, akkor jár el helyesen s csak akkor állandósíthatja, sőt emelheti az árakat, a későbbi időszakban, ha egyenlőtlen részletekben adja el gabonáját, még pedig a külföldi behozatal meggátolása céljából a nagyobb felét a fogyasztási év első, a kisebbik felét a fogyasztási év második felében.

Mi lesz az ősszel? Fővárosi tudósítónk jelenti: „A Nap” ma esti száma írja: A bankcsoporthoz szegedi és félegyházi riadójára a közeli hetekben a kormány válaszolni szándéko-

nagy események előtt áll. Ma töltik meg gázal és holnap próbálják ki először, hogy 27-én elindulhasson a tervezett berlini hatszáz kilométeres utra s onnan visszatérve, bemutatkozzék itt a mi uralkodónk előtt is, aki a léghajó hasznavehetősége felől a saját szemével is óhajt meggyőződni.

Az óriási és eddig egyfolytában még motoros ballon által megtett ut, valamint az uralkodók érdeklődése ezeken a napokon fokozottan állítja a homlokterbe Zeppelin alkotását s nekünk alkalmat ad arra, hogy a léghajó egész múltját és jelenét mérlegre vetve, kimondjuk föléle ítéletünket.

Maga a grófi kísérletező, akinek egyénisége és a levegő meghódításáért vívott lankadatlan küzdelme az elemekkel, tíz éven át sokszor nyerte meg részvétünket és szimpátiánkat, talán még a léghajónál is sokkal érdekesebb.

Konstanzból, ahol furunkulusa miatt gyógyittatta magát, a kölni léghajó-ut óta tegnap jött át először.

A Német Ház-hoz címzett kedves öreg hotelben, ahol én lakom, évek óta bérel három szobát az első emeleten s ha nincs giersbergi birtokán, akkor kíséretével együtt itt lakik. Küzdelmei révén nagyon idenőtt ehhez az ó-francia jellegű városkához, hová tíz év óta Stuttgartból áthelyezte székhelyét. Itt minden ő róla, kísérleteiről, terveiről, ábrándjairól beszélt. Az új házakat a Zeppelin-ballon motívumaival díszítik, a kirakatok gépe modelljével,

Zeppelin-játékszerekkel s az ő festett, fényképezett és rajzolt arcképével vannak tele, sőt már egy új közút is áll a városka legszebb terén, amely egy Zeppelin-léghajó tartó gyermekét ábrázol. Szóval, itt minden Zeppelinnel beszél, öreg és ifjú csak vele foglalkozik s a lelkesebb városiak már-már ott tartanak, hogy az időszámítást Zeppelinnel kezdjék, a világtörténelmet fölosztván Zeppelin előtti és utáni korszakokra... De nemcsak a kis Württemberg, Zeppelin szűkebb hazája, hanem az egész hatalmas német világbirodalom oda van Zeppelinnél és esküszik Zeppelinné s ha a német nemzeti lelkesedés emelhetné és kormányozhatná ezt a léghajót, akkor ez volna a világ legtekélyesebb közlekedő eszköze a szárazföldön és a levegőben egyaránt!

Aki ezt itt meg nem erősíti, vagy épen tagadásba veszi, azt megbuktatják, mint Einem hadügyminisztert, avagy elpáholják, mint egy szegény svájci mérnököt itt ma, aki Zeppelin kísérleteit örökre meg fogja emlegetni.

Attól tartok különben, hogy a svájci mérnökkel együtt meg fogjuk még emlegetni mi is odahaza a Zeppelin legújabb kísérleteit. Biztos tudomásom van róla ugyanis, hogy a költséges spektakulum Ferenc József király ő felsége előtt nem megy végbe ingyen, hanem azt a mi monarchiánk fogja megfizetni — utólag.

Már rebesgetik is, hogy a király idejövetele csak megpecsételése a már megindult bizalmas tárgyalásoknak s hogy tehát 31-én a legfelsőbb körök tetszése csak olyan program-

szertűség lesz, mint minden egyéb, hacsak aeo-lus, a léghajók legfelsőbb hatalmassága programon kívül elküldvén szeleít, váratlanul azt nem mondja: csitt!

Már nyíltan kezdik tárgyalni, hogy két millió korona lenne az a baráti ár, melyért a részvénytársasági alapon szervezett találmány Ausztria és Magyarország birtokába juthat, holott a ballon normális értéke ma 600.000 korona. Hogy hol van itt a kutya eltemetve, arra nézve én, szegény, együgyű újságíró, a feleletet csak ama helyről remélhetem, ahol a sziveket és a veséket szokták vizsgálni.

Feleletet kértem ugyan a Zeppelin-részvénytársaság igazgatójától is, de, sajnos, nem kaptam. A derék ur, akinek az irodájában tíz gépiró állandóan lázas gyorsasággal levelez, egy egész halom előkelő külsejű és bécsi keltetésű levél olvasásába volt merülve, mikor megzavartam.

Sebtiben összekapkodta szétszórt leveleit, aztán nagy nyájassággal, ami azonban szerfölött rosszul állt neki, kijelentette sorban kérdőzködéseimre, hogy a berlini utra nézve még semmi biztosabb adattal nem szolgálhat és hogy a részvénytársaság telepét az ott őrzött gépszeti titkok miatt sem laikusoknak és annál kevésbé szakembereknek szigorúan tilos egy év óta megtekinteni.

Mikor mosolyogva kijelentettem, hogy egy ilyen, minden új részletében pontosan ismert technikai alkotásnál a titkolózásnak semmi komoly értelme nincs, sőt, hogy káros értelme le-

zik. Az ellenakciót hir szerint Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter fogja megkezdeni, aki szeptember 19-én az aradi Kossuth-szobor leleplezésén politikai vonatkozású beszédet fog mondani. Andrássy Gyula gróf belügyminiszter előzőleg már szeptember 15-én Kassán beszámolót mond, melynek tartalmáról azonban még nem szivárogtak ki hírek. — Bécsből táviratozzák: Sztérényi József államtitkár Karlsbadban kedden és szerdán órák hosszúságú tanácskozott Kossuth Ferencel. A tanácskozás tárgya a politikai helyzet, az 1910. évi költségvetés és több vasuti ügy volt. Sztérényi ma reggel Bécsbe érkezett, ahol a külügyminiszteriumban tárgyal. Délután Bécsből Budapestre utazott.

Az országos fővegyész konfliktusa.

A bepanaszolt vizsgálóbíró.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 26.

Szokatlan konfliktus keletkezett egy budapesti vizsgálóbíró és Felletár Emil országos fővegyész között. Felletárhoz kerül tudvalevőleg minden olyan szerves anyag, amelynek valamely bűnügyben fontos szerepe van. Ha például mérgezés esete forog fenn és a törvényszéki orvosok véleménye eltérő, akkor az ügyet Felletárhoz küldik föl, aki az anyagot megvizsgálja és az ő véleménye dönt. Eddig őt ilyen ügyekben legfőbb fórumnak tekintették, de egy budapesti vizsgálóbíró most azt akarja bizonyítani, hogy Felletár mellett szükség van ellenőrző szakértőre is.

A szokatlan esetről ezeket írják nekünk Budapestről:

Néhány hónappal ezelőtt a rendőrség vizsgálatot indított Grünfeld Jakab budapesti pálinkás ellen, aki ellen az a gyanu merült föl, hogy a Tömő-utcában lévő pálinkásboltjában olyan alkoholt mér ki, amely megmérgezi a putik vevőit. Több alkoholista ugyanis gyanus körülmények között meghalt, olyanok, akik Grünfeld Jakabtól vásárolták naponként pálinkát.

het, egy kissé zavarba jött, de azért nem zökent ki flegmájából és azt felelte, hogy a dolgon gondolkozni fog s a továbbiak felől értesít.

A gróf maga kétségtelenül jóhiszemű ábrándozó, akinek nagy tévedése és önáltatása ott rejlik, hogy ma, amidőn már dinamikus téren szédítően gyors siker kinálkozik, ő még mindig az ismétlődő gyerekek hajszolásán fáradoz. Ez ismétlődő gyerekek korszakában még mindig — a levegő kovás puskáját, a motoros ballont akarja tökéletesíteni s minden más, modernebb irányzattól, egy öreg katona makacsságával elszigeteli magát... Lelkesedésének tagadhatatlanul tiszteletreméltó tüzet az élelmes és ebből élő embereknek egy egész serege igyekszik szítani, nem annyira a probléma megfejtése céljából, amely ezen az uton ugyanis reménytelen, hanem egészen más mellékszempontokat tartván szem előtt. Ezek elérésére a tudományos kísérletezés örve jó palást s a világ mai érdeklődése hálás és termékeny talaj, mely a hozzáértőnek arannyal kamatoz...

Az öreg gróftot tegnap délután láttam a hotel verandájáról. Délutáni álmoságban ült ott a vendégsereg, mikor egyszerre valami kiáltás harsant föl s poharát, kését, villáját lecsapva rohant mindenki az utcai kijáró felé. A pincér hozzám rohant és a lelkesedéstől fuldokolva ujságolta:

— Most jelezték a gróf és kísérete érkezését.

E pillanatban már föl is tűnt Zeppelin

kaadagaikat. Exhumálták a halottakat, hogy Felletár Emil országos vegyész szakvéleményt készíthessen a halálok kiderítésére. Grünfeld védőinek indítványára Nagy Béla dr. vizsgálóbíró kirendelte Szilágyi Gyula dr. műegyetemi tanárt ellenőrző vegyész-szakértőnek azzal, hogy Felletár Emil a vegyvizsgálathoz köteles ellenőrző szakértőt is meghívni.

Az országos vegyész a vizsgálóbírói végzés ellen az igazságügyminiszterhez panaszos beadványt intézett, amelyben elmondta, hogy harmincöt év óta sohasem dolgozott ellenőrzés mellett és erre most sem hajlandó, mert ő nem szakértő, hanem fórum s így egyedül kívánja a nagy vizsgálatot megejteni.

Az igazságügyminiszter megküldte a beadványt a büntetőtörvényszék elnökének azzal az utasítással, hogy véleményes jelentéssel terjeszse vissza. Az elnök kiadta az ügyet Nagy Béla dr. vizsgálóbírónak, aki a következő jelentést készítette el:

Felletár Emil állásfoglalása jogilag tarthatatlan. Az országos vegyész nem fórum, mert nincs imperiuma, a véleménye szakértői vélemény s nincs a perrendtartásban olyan paragrafus, amely elűthetné a terheltet az ellenőrzés jogától. Mivel pedig az én vizsgálóbírói végzésem perrendszerű, megváltoztatására nincsen ok, annál kevésbé, mert a végzést csak a vádtanács változtathatta volna meg törvényes jogorvoslat után.

A pálinka halottai.

A pilisvörösvári szerencsétlenség.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, augusztus 26.

A csendes, sváb falu ott a pilisi hegyek között egy szomorú szenzációnak lett a központja. A kőszénbányák munkásainak hat egyforma barna háza fölött végigaratott a halál. A nehéz, megerőltető munkában kiaszott bányászok, teprongyos gyerekek és fonnyadt asszonyok az árok karfájára dülve beszéltek a rettenetes eseményt. Mindenkinek a homlokáról a gond sir le, vajjon mikor viszi a halál őket is el, mivelhogy az olesó, megadóztatlan pálinka méregből ő is ivott. Talán csak kevesebbet és

alakja a Német Ház főbejártánál, kísérvé unokaöccsétől, Hergesell tanártól és Lewald birodalmi komisszáriustól. A gróf középtermetű, kövérkés, jóvalis öreg ur. Haja, bajusza hófehér, kerek hunkoponyája kopaszon és fényesen tűnik elő, a mint kalapjával mindenfelé köszöngetve elhalad. Világos szemei és örökké mosolygó arca őszinteséget és fortélyosságot tükröznek vissza. Az a csodálatraméltó szívós energia, mely lényének elpusztíthatatlan alapvonását teszi, nyomban meglátszik rajta. Nyakán hátul baloldalt, még ott van a hegedő furunkulusra ragasztott tenyérszerű szürke flastrom, de a nemrég kiállott kínos operációnak már nyoma sem látszik a kedves öreg uron, a ki csupa élénkség, csupa mozgás a hetvenegy éve mellett is.

Mindenki a legnagyobb tisztelettel köszönti őt, a mint királyokat megillető érdeklődés közepette végigmegy a közönség sorfala között, de ez a nagy tisztesség és megbecsülés láthatólag idegessé teszi. Sétapálcájára alig támaszkodva, egy boldog és piruló gyermek módjára futamodik előre, úgy hogy kísérete minduntalan elmarad mögötte.

Este újból láttam Zeppelint, a mint a hajóra ment, hogy éjszakára visszatérjen Konstanzba. A mint élénken beszélgetve ott állt a tűnő hajó fedélzetén, úgy tűnt föl, mint ama ritka emberek, akik egy élet évtizedes küzdelme után, életük alkonyán azzal a hittel vannak, hogy elnyerték a teljes diadal koszoruját.

Szerényi Gusztáv.

meglehet, hogy megkegyelmezett neki a gyilkos ital; majd levágja, amikor már kiszivattyuzta az életerejét — a bányalég.

(A körörszónál.)

Aki a mérgezést észrevette, Lux József dr. községi orvos volt. Odamentem hozzá — jelenti egy hírlapíró, — adjon fölvilágosítást erről az országos érdekű dologról. Egy másik ur társaságában találtam sötét apró üvegekkel teli laboratóriumában. Sült német az öreg ur, morgorva és zárkózott.

— Ich habe nichts zu erzählen, ich habe nur Amtsgeheimnisse zu wahren. Nincs mondanivalóm, nekem hivatalos titkot kell őriznem — mondta.

— Ha önnek a közérdek iránt érdeke van, akkor tudhatja, hogy e tömegmérgezés alkalmából föl kell az intéző körök figyelmét hívni arra a méregre, amit methyil-szesz névvel ismernek.

— Fölhívni az intéző köröket? — nevetett a doktor, — hát a lapok föl hívják, gondolja? A lapot nem kell hivatalosan tudomásul venni. Csak az aktát kell. Azt pedig csináltunk. Ott vannak a pestvidéki vizsgálóbíróknál, beim dr. Ferdinand Atzél.

Ezt a jellemző beszédet itt Magyarországon egy községi orvostól lehet hallani és mondja valaki, hogy nem vagyunk kulturország...

(A csendőrszón.)

A csendőrszón az őrmester, Smaroglai Ferenc uram fogadott. Gyönyörű szál debreceni magyar. Barátságos, vendégszerető és kedves modoru férfi. Detektívnek nézett és hamarosan felelt a kérdéseimre.

— A Svandtner házaspárt 22-én temették a halottasházból, a többi 22-én és 23-án. A gyilkos rumot Keller Ignác vesztegette Budapestten Attila-körut 60. szám alatti boltjából. Még hárman most is nagybetegen fekszenek tőle. Két román ember, Tudor Demeter és Tudor Sándor és egy magyar munkás: Bercsányi Gáspár.

— Keller boltját vajjon zár alá vették-e, kérdeztem.

Az őrmester kérdő tekintettel felelt.

— Csodálom, hogy ezt nem tudja az ur. Az ügyészségen ezt csak jobban tudják, mint itt minálunk.

— Még nem jártam az ügyészségen — válaszoltam.

— Hát kicsoda az ur?

— Ujságíró vagyok!

— Terringettét, én detektívnek néztem. Ha ezt tudtam volna!

(A temetőben.)

A hét áldozatot két helyen temették. A Schwandtner házaspárt a szentiványi temetőbe vitték, közel a bátyjukhoz. Jobb nekik abban a temetőben, mint azélve eltemetettek között. A többiek egymás mellett nyugosznak a vörösvári temető egy félreeső helyén. Őt frissen hantolt sir egymás mellett...

(A nyomozás.)

A budapesti nyomozásról ezeket jelentik:

A rendőrség megállapította, hogy a meghaltak rummal mérgezték meg magukat, ezt a rumot a Budapestvidéki kőszénbányatársulat élelmiszer-raktárában vásárolták, az élelmiszer-raktár pedig Keller Ignác Attila-körut 60. szám alatti fűszerüzletében vette. Hogy ez honnan szerezte, még titok, de egyik verzió szerint a Teréz-körut 22. szám alatt az Atlanta betéti társaságtól szerezte be, ez a betéti társaság most Szabó Frigyes és társa.

A rum faszesszel van keverve, ez a mérgező anyag benne. Dacára annak, hogy a rendőrség öt nappal ezelőtt értesült erről, a mai

napig Kellert nem hallgatták ki, nála házkutatást sem tartottak, Keller akár Amerikáig is elmehetett, még ezer embert megmérgezhettek, vagy a legjobb esetben a mérges rumot eltüntethette volna. A rendőrség nem mozgott, „mert nem volt erre utasítása.”

Ma végre megérkezett a vizsgálóbíró átirata, mely a btkv. 169. §-a alapján elrendeli Kellernek mint gyanúsítottak kihallgatását és az összes nála levő hordókban, üvegekben, tartályokban található rumkészlet lefoglalását. Erre a foglalásra ma délelőtt kiküldött a rendőrség egy fogalmazót és több detektivet. A házkutatásnak Kellernél természetesen semmi eredménye nem volt, ott már egy csepp rumot sem találtak.

Keller elmondotta, hogy öt hordó rumot vásárolt Reitzer Zsigmond szeszügynöknél, Nagy János-utca 7. szám alatt. Az egy budapesti szesz- és rumgyárnak háziügynöke. Az öt hordó rum közül négyet a tatabányai fogyasztószövetkezetnek adott el, egyet pedig a Schlick cégnek Budafokra.

A rendőrség intézkedett, hogy a Schlick cégnek eladott rum forgalomba hozását megakadályozza. Reitzert sürgősen beidézték a főkapitányságra, hogy tőle a gyárat megtudják, ha megtudják, majd házkutatási végzést kérnek és majd lefoglalják a gyárban a készletet, ha akkor majd még lesz.

Egy leány szenvedései.

Rendőrök gonosztette.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, augusztus 26.

Julius 25-én jelentette a budapesti rendőri sajtóiroda, hogy egy fiatal leányt két rendőr erőszakkal behurcolt az órszobába s ott az eddig érintetlen leányon erőszakot követett el. A budapesti Bakonynak ezt a felháborító eseményét kellő világításba helyezte, a sajtó sürgette az ügy gyors megvizsgálását. Ennek eredményeként a rendőrség értesítette a lapokat, hogy a fegyelmi vizsgálat folyik a rendőrök ellen s a bűnügyi iratokat átteszik az ügyészséghez.

Azóta semmi hír a meggyalázott Dömös Ágnes ügyéről. A nyilvánosság előtt mindenki nyilatkozott az ügyéről, csak Dömös Ágnes, az áldozat nem jutott szóhoz. A két rendőr még ma is poszton áll és Dömös Ágnesről a rendőrség bejelentő hivatala pár nappal az eset után azt jelentette, hogy ismeretlen helyre távozott.

Dömös Ágnes az eset után Szondy-utca 42c. alatti lakásáról tényleg eltűnt. E hó 12-én sikerült felfedezni Klapka-utca 3. alatt, de onnan is eltávozott. Asszonya, Kovacsics Mihályné, derék, hűséges, jóra való leánynak mondja, aki a szabad idejét is munkával töltötte. Sokat sirt és busult s az erőszak következményeit érezte. Hosszas keresés után egy újságíró ráakadt nyomára a Vörösmarthy-utca 42. szám alatt, de onnan is eltűnt. Végül tegnap megtalálta.

Apró termetű, fekete haju fehércseléd, fekete szemű, egészséges, barna, telt, okos kis székegy leány Dömös Ágnes; félénk és reszket. Egészen gyermek, nem látszik rajta a 18 év, futóvadja a nagyvárosnak.

Az esetet így mondta el:

(Vigyáztam magamra.)

— Öt évvel ezelőtt jöttünk fel Udvarhelyből Budapestre, négyen, székegy leányok: néni, Julcsa, aki v. rt köp és most az Istvánkórházban van, másik néni, Zsuzsa, aki a Szondy-utcában dolgozik egy pucérjában, harmadik néni Mariska, aki vasalóró és én a

legkisebbik. Erzsí otthon van. Mind tisztességes leányok vagyunk, hiába mondanak mindent a székegy leányokra, hogy ilyenek, meg olyanok. Anyám nagysolymosi székegy asszony, aki megtanított rá, hogy vigyázzak magamra, ne álljak szóba senkivel s nem is volt bajom, sem dolgom emberekkel. Barátném sincs, sose volt. Julcsa nénémnél tanultam varrást, ott laktam, este sose voltam kint, azután elmentem szolgálatba, mert néni munkába állt.

(Weingruber előtt, a padon.)

Julius 24-én — ekkor Grünfeld Lajos utazónál szolgáltam — nem tudom, mi jött rám. Nem találtam helyemet, melegem volt s nem tudom miért, sétálni akartam. Kimentem a ligetbe s leültem Weingruber előtt egy padra s ott hallgattam a szép katonazenét. Egyedül voltam, senki se volt velem. Idegenek ültek a padon. Nagyon szépen játszottak s észre se vettem, hogy telik az idő. Nem féltem, hiszen öt év óta vagyok Budapesten s egy székegy lány sose fél. Azt hittem, hogy itt nem eshetik baja az embernek. Meg nem is gondoltam, hogy az támad meg, akinek védeni kellene. Mikor a katonazenének vége lett, siettem hazafelé. A hídfőnél megszólított egy rendőr, mint most tudom, Borus Balázs:

— Hova megy?

— Haza, mondtam bátran.

— Nem oda Buda, — szolt a rendőr, — bekisérem magát. Jöjjön velem.

Nagyon megijedtem, mert megfogta a karomat s berántott a bokrok közé. Se nem láttam, se nem hallottam, nem is tudtam, hova visz. Lökdösött, huzott és a számra csapott a vállas, hatalmas ember. A földalatti villamos felé vitt.

(Weingruber mögött, a padon.)

Borzasztó sötét lett, a fák között senkise járt. A rendőr párszor megpofozott, a karomat szoritotta s levágott egy padra, egy fa alatt. Szamba dugta öklét, mert egyet visitottam. Rugtam, haraptam. Megfogta a két karomat s a földre nyomott. Könyörögni kezdtem.

— Hagyjon békében, ne bántson, nem vagyok rossz leány.

— Hallgasson, — szolt — mert mindjárt széthasítom ezzel a karddal, ha nem enged. Megfojtom.

Ütött és vert, a mig nem birtam tovább. Erőszakot tett rajtam. Sirtam és leestem a földre. Ott hemperegtem a fájdalomtól, amikor azt mondta:

— No, nem lesz baj, vigyáztam. Üljön fel és maradjon itt. Mert még nagyobb baja lesz. Várja meg a reggelt.

Nem is vettem észre, hogy egy másik rendőr jött oda. Goda Károly, magas, sovány ember, bajszos. Köpönyegét levetette s alá tette. A másik azt mondta:

— Ezzel a leánnyal elbánhatsz, én már jól összevertem. Én a posztra megyek. Csak üss a szájára.

En már azt se tudtam, mi történik, soha se volt dolgom gazemberekkel. Nyögtem és sirtam. Goda erre rá'n rohant. Rugtam, haraptam, de hiába. Elgémberedtem s a rendőr erőszakot tett rajtam s ott hagyott. Hallottam, hogy a bokrokat vizsgálják.

— Nincs valami madár a bokorban, nézzük meg, — mondta Goda. — Hátha látott valaki.

Azután visszajöttek s megfenyegettek, hogy ha most haza merek menni, bevisznek a rendőrségre s holtravernek vagy bedobnak a tóba. En ott ültem reggelig a padon, összeverve, meggémberedve. Nagyon féltem, dideregtem s folyton azon gondolkodtam, hogy mikor lesz

már reggel, hogy hazamehessek s feljelenthesem a két vadállatot. Mikor megvirradt, sánitva hazaindultam. Csupa vér és kék folt volt az egész testem.

(Lakat alatt.)

Amikor a millenáris emlékműhöz értem, elébem toppant megint egy rendőr s ezt mondta:

— Jöjjön velem.

Mentem utána bután, engedelmesen. Ez már így lesz, gondoltam. Bevitt a mozsár-utcai rendőrkapitányságra, ahol belékött a börtönbe s rámlakoltta az ajtót. A szemem becsukódott, halálosan fáradt voltam, leestem a priescsre és nem bántam, ha meghalok is. Elaludtam. Aludtam, aztán éhes lettem, zörögtem, bejött egy rendőr s megkérdezte:

— Mit akar?

— Éhes vagyok, kérek kenyeret és vizet.

Nem adtak. Nagy könyörgésemre elküldtek a boltba. Volt egy koronám. Hozattam 16 fillérért szalámit, 6 fillérért kenyeret, 4 fillérért egy uborkát s 4 fillért kapott az asszony, aki hozta. Vizet csak akkor kaptam, mikor kiengettek. Az őrmester, Schultz János elé vezettek, aki házmester a Szondy-utca 42c. alatt. Megismert. Én eladtam, mi történt velem. Fölhivta a rendőröket és sorba állította őket.

— No, fiacskám, mutasd meg, melyik volt.

Én rámutattam Godára:

— Ez a középső.

Goda vörös lett.

— Nem igaz, én nem tettem.

— No — mondta az őrmester — majd megtudjuk. Hallgasson. A többi elmehet. Maga itt marad.

Goda nem szolt semmit. Engem elengedtek. Ekkor már este 9 óra lett. Elmúlt egy nap, hogy becsuktak, mert a rendőrök a ligetben erőszakot tettek rajtam s nem engedtek hazamenni. Elmentem testvéremhez, Zsuzsához, Nagymező-utca 64. szám alá, aki összeszidott, hogy kimentem. Este detektivek jöttek, kimentem a ligetbe s megmutattam a helyet. A detektivek jó emberek voltak és nagyon megsajnálta.

(Vegyen el a fiatalabbik!)

Azután felmentünk a Zrinyi-utcai főkapitányságra, ahol fölvezettek Dimitreanu Ágoston dr. főorvos urhoz, aki jóságosan beszélt velem. Megvizsgált s kijelentette, hogy még tegnapig nem nyult hozzám férfi.

Éjjel testvéremnél aludtam, folyton kiabáltam, féltem és izzadtam. Testvérem szidott, hogy miért mentem a ligetbe. Azután elmentem új helyemre, onnan összeviszta. Sirtam, a gyomrom felfordult, nem birtam enni, szédültem.

Félek, hogy gyermekem lesz. Ma nem elég szem meg azzal, hogy megbüntetik a rendőröket. Vegyen el az, a fiatalabbik, Goda, a ki elvette a tisztességemet, mindenemet. Nem azért, mert szeretem. Hanem, mert ez a magyar becsület. Én rettenetes fájdalmakat állok ki most is. Egy jó családhoz szeretnék menni szolgálatba, ahol szívesen dolgoznék. Nem követtem el semmi rosszat s mégis ilyen csapás ért. Szegény szülém, mit szól hozzá, ha megtudja. Tönkretettek azok, akiknek védeni kellett volna. Nem tudom, kihez forduljak, hogy menjen az ügy előre.

Nagy György képviselő ur elvállalta ügyemet. Ma akarnak kihallgatni, de nem kaptam idézőt, különben is nem én vagyok a vádlott. Az őrmester azt mondta, hogy nem lehet ezt visszacsinálni. Én nem engedem magam megölni.

A milliomos ékszere.

Lopás Neuman Alfrédnél?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 26

A véletlen és Valenta József detektív ügyessége, ébersége juttatta Neuman Alfréd gyárost egy több ezer korona értékű, drágakövekkel kirakott ékszere birtokába, melyet a lakásáról a rendőrség gyanuja szerint úgy lopott el egy nála dolgozó munkás, hogy a drága ékszer eltűnését a házbellek közül tegnapig senki sem vette észre. Neuman csak akkor értesült a lopásról, mikor a rendőrség kérdést intézett hozzá az iránt, vajjon a gyémántokkal ékített melltűben nem ismer-e a tulajdonára? Felismerte az ékszert, de egyszersmind kijelentette azt is, fogalma sem volt arról, hogy az eltűnt. Ha Valenta detektív nem érdeklődik az iránt, miképen került a tű az azt elzálogosító hordár kezéhez, akkor a gyáros talán soha viszont nem látta volna.

Tegnapelőtt délután Valenta rendes inspekciós látogatását tette meg az Ipar és Népbank zálogintézetében, ahol a rendőrség állandóan figyelemmel kíséri az elzálogosítást. Az üzletben megjelent a 26. számú hordár és egy több ezer korona értékű, gyönyörű gyémántkövekkel kirakott melltűt hozott elzálogosításra.

Kétszáz koronát kért a tüért. A pénztáros a megtörtént becslés után ki is fizette a kért összeget. A detektívben gyanut keltett az a körülmény, hogy e nagy értékű tüért csak kétszáz koronát kértek és azért kiosont a zálogházból, hogy feltűnés nélkül követhesse a hordárt és megtudja, kinek viszi a pénzt.

A Batthyány-utca sarkáig követte a hordárt, ahol már egy kis leány várta, aki szóba ereszkedett vele. A detektív hallotta, amint a leánya azt kérdezte a hordártól, vajjon megkapta-e a kétszáz koronát.

— Megkaptam, de levonták a kamatokat, — felelte a hordár.

— Akkor baj lesz, mondotta a leány, mert a nevelő apám megparancsolta, hogy kétszáz koronát hozzak kerek összegben.

Mielőtt Valenta odaléphetett volna a beszélgetőkhöz, a hordár észrevette, hogy figyelőket, ezt megmondotta a leánynak, aki most már gyorsan átvette a pénzt és elsietett. A detektív utána ment és látta, hogy a leánya egy Batthyány-utcai házban tűnik el. A házmester aztán elmondotta az odaérkező detektívnek, hogy a tizennégy esztendőes gyermek Hartmann Jánosnak, a házban lakó asztalossegédnek a nevelt leánya. Valenta bement Hartmann lakásába, ahol Hartmann feleségét és a pénzt hozó gyermeket találta, aki éppen az asztalra számlálta a zálogházban kapott tiz koronás aranyakat.

— Valenta detektív vagyok, szólott — és minthogy gyanusnak találtam, hogy egy tizennégy éves gyermek több ezer koronás gyémántköves melltűt zálogosított el egy hordárral, azért utána jöttem és aziránt érdeklődöm önnél asszonyom — szólott Hartmannéhoz fordulva — vajjon az ön tudtával történt-e az elzálogosítás, vagy talán a leánya bűnös uton jutott az ékszerhez?

Az asszony elsápadt, zavarba jött, majd azt mondotta, hogy néhány évvel ezelőtt Lugoson laktak, ott kifőzésük volt és egy előtte ismeretlen uriember nyolevan korona tartozása fejében neki ajándékozta a tüét. A detektív nem adott hitelt az asszony kijelentéseinek. Kijelentette, hogy a zálogházban kapott pénzt lefoglalja és felidézte az asszonyt a rendőrségre.

Itt jegyzőkönyvet vettek fel az esetről, melyben Hartmanné tiltakozik a detektívnek ama gyanúsítása ellen, hogy az ékszer nem igaz uton jutott a birtokába.

A tiltakozás dacára megindult a legszélesebb körű nyomozás. Megállapították, hogy Hartmann János asztalos segéd a Lengyel Lőrinc butorgyárában van alkalmazva és a cég megbízásából a múlt héten három napig dolgozott Neuman Alfréd Széchenyi-utcai lakásán. Ennek megállapítása után a rendőrség megmutatta a tüét Neumannnak, aki felismerte ugyan az ékszert, de határozottsággal nem állította, hogy azt tőle lopták volna el. A tű a gyáros nevéé, aki jelenleg nincs Aradon és még meg nem érkezik, nem állapítható meg teljes biztossággal, hogyan került az Hartmannéhoz.

Feljelentés egy hadnagy ellen.

Botrány a sétatéren.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 26.

Szokatlan tartalmu feljelentés érkezett ma a honvédelmi minisztériumba. A feljelentésben egy nagyenyedi gyári tisztviselő azzal vádol meg egy ottani hadnagyot, hogy a katonatiszt a hivatalnok cselédjét és kis gyermekét a nagyenyedi sétatéren minden ok nélkül súlyosan bántalmazta.

Az esetről fővárosi tudósítónk a következőket telefonálja:

Murányi Miklós nagyenyedi gyári tisztviselő feljelentést tett Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszternél Barabás Károly nagyenyedi hadnagy ellen. A feljelentés súlyos brutálitással vádolja meg a hadnagyot és nagyjában ezeket mondja:

Murányi Miklós tegnap délelőtt kiküldötte cselédjét egy éves Piroška és három éves Adél nevű leányával a sétatéren sétálni. A kis Piroskát karján vitte a Mari nevű cseléd, míg a másik leánya mellettük sétált a gyalogjárón. Ugyanott sétált Barabás Károly hadnagy is gyermekeivel. A hadnagnak állítólag nem tetszett az, hogy a tisztviselő leányai az ő gyermekei előtt sétálnak és ezért előbb szavakkal, majd tetteleg megtámadta a cselédet. A feldühödött tiszt pofozni kezdte a cselédleányt, majd öklével ütlegelte, mire a kis gyerek, akinek szintén kijutott az ütlegekből, keservesen sírni kezdett. A hadnagy azonban tovább ütötte őket, mindaddig, míg a cseléd a gyerekekkel együtt a földre nem zuhant. A földön azután tovább ütlegelte, sőt rugdosta a szerencsétleneket.

A botrány-színhelyéhez igen közel van Murányiék lakása. Murányi egy ablakból éppen akkor vette észre az esetet, mikor a hadnagy a földön hagyva a súlyosan megvert cselédet és kis leányt, távozni akart. Kiszaladt az utcára és utána kiáltott a hadnagnak:

— Barabás, álljon meg!

A hadnagy nem állott meg, mire Murányi felháborodásában súlyos sértő szavakat kiáltott feléje. A sértésekért Barabás két katonatisztel provokáltatta Murányit, aki azonban az elégtételt megtagadta azzal az indokolással, hogy aki egy cselédleányt és egy kis gyermeket üt, azal ő nem verekszik.

Murányi az esetről távirati feljelentést tett Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszternél a hadnagy ellen s azonkívül feljelentette őt Juránich Miklós főhadnagynál, a gyakorlaton levő zászlóaljparancsnok helyettesénél.

Aradi huszártiszt keleti utazása.

Beszélgetés Schütz századossal.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 26.

Annak idején megirtuk, hogy Károlyi Antal gróf, Károlyi Gyula gróf főispán öccse Pelikán nevű motorjachtján hosszabb utra indult. A grótot utján elkísérte Kolovrat Vilmos gróf és felesége, továbbá Schütz Ágoston, Hadik-huszárezredbeli kapitány. Munkatársunk ma beszélgetett Schütz kapitánnyal, aki az utazásról sok érdekes dolgot mondott el. A kapitány Odesszáig volt utitársa Károlyi grófnak, itt azután elvált a társaságtól. Schütz kapitány munkatársunknak ezeket mondta az utazásról.

— Junius közepén indultunk el Bécsből a Pelikánon s első állomásunk Budapest volt. Innen Pancsovára, majd Orsovára utaztunk. Az utat mindig csak nappal tettük meg a motorjachtal, amely 200 lóerős és óránként 40 kilométert tett meg. Orsovától Konstanzába mentünk, azután a part mentén Várnát érintve Konstantinápolyba értünk, ahol egy hétig időztünk.

— Konstantinápolyban sok érdekes dolgot tapasztaltunk. Mindenekelőtt feltűnt nekünk, hogy sok török nő fátyol nélkül járkal az utcákon. Általában a török fővárosban meglátászik a megújulás, ami az alkotmányosság következménye. Társaságunk több kirándulást rendezett Konstantinápoly környékére. Tsibukliban megnéztünk egy birkózást. A birkózótér Albas-Hilm basa, egyiptomi khedive nyári palotája előtt van. A khedive itt szokott rendszerint nyaralni szárnysegéde, Fleischhacker báró társaságában. Fleischhacker kapitány volt a Hadik-huszárezredben és sokáig Aradon állomásozott. A birkózást rengeteg ember nézte végig és lelkesen ünnepelte az olajjal bekent Adám-kosztümös bajnokokat. Megtekintettük a Yildizt is, amely nyitva van a közönség részére s mindenki bemehet 10 piaster belépődíj kifizetése után. A Yildizt gyökeresen átalakították s most olyan mulatóféle hely, mint Ósbuda, vagy a Venedig in Wien.

— Engem természetesen nagyon érdekelt a török katonaság, amelyet most teljesen újalakítanak német mintára. Német tisztek oktadják a legénységet és gyakorlatoznak vele. Általában egész új szellem költözik be a hadseregbe. A tisztikarban is érdekes változások történnek. A protekció révén magas állásba jutott tiszteket két ranggal lefokozzák, így például, aki ezredes volt, most őrnagy lesz. Maga Sefket basa, a generálisszimusz jár elől a jópéldával. Sefket basa olyan rangban van, mint nálunk a hadtestparancsnok, most Sefket csak vezérőrnagy rangban lesz. Ezek a változások nagy örömet keltenek a török birodalomban, mert rengeteg pénzmegtakarítást jelent. De nemcsak a hadseregben, hanem minden téren megkezdődik a megújulás. A török kormány most a postahivatalokat is újjászervezi európai mintára. Most azzal foglalkoznak, hogy a török fővárosban telefonhálózatot és villamos vasutat létesítsenek. Az új-törökök klubhelyiségeket, játszótermeket is alakítanak s hír szerint Hadik János gróf azon fáradozik, hogy lóversenyteret rendez be a török főváros mellett.

— Egy hétig tartózkodtunk Konstantinápolyban, ahonnan öt nap alatt Burgast, Várnát, Konstanzát, Sulmát és Bunart érintve Odesszába utaztunk. Itt valami baja lett a motornak, amit kijavítottak. Érdekes város ez az Odessza. A tenger mellett egy német kolónia

alakult, a Lustdorf, amely primitív tengeri fürdő. Innen villamos vonaton mentünk be a városba. A villamos azonban egy helyen megáll s az utasok átszállanak egy lóvasútra, amelylyel haladunk egy darabig, hogy ismét átszálljunk és gőzüzemű járművön menjünk tovább egy darabig. Azután ismét lóvasútra ülünk és így jutunk a város centrumába.

— Odesszában elváltam a társaságtól és Moszkvába utaztam, majd Varsóba, hogy az orosz viszonyokat tanulmányozzam.

Több apróságot mondott el Schütz kapitány, aki tegnapelőtt érkezett haza Varsóból. Károlyi Antal gróf és társasága Odesszából a Dnepperen halad fölfelé, majd különböző vízi utakon Kievbe utazik, azután Bretnél a Burgba megy a Pelikán. Végül a Rajnán és Majnán haladva, különböző folyókon a Dunába jut a motor Régensburgnál s a Dunán lehaladva Bécsbe, illetve téli állomására, Budapestre megy a Pelikán, amely október végén érkezik ide.

A meggyilkolt szerető.

Szerelmi dráma egy bécsi szállodában.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 26.

A Bécs, IX., Lichtensteinstrasse 133. sz. alatti „Bucher“-szállodában tegnap borzasztó szerelmi dráma játszódott le. Reggel egy férfi és egy nő jelentek meg a szállóban és szobát kértek.

A bejelentési lapon mint „Bauer Ferenc vasuti hivatalnok és neje“ (Gmündből) írták be magukat. Délelőtt a férfi eltávozott a szállóból és a portásnak azt mondta, hogy nemsokára vissza fog térni.

Fél órával később a szálloda takarítónője a magára maradt nőt és állítólagos feleségét, átmetesztett torokkal holtan találta a szoba padlóján.

Az előhívott rendőrség csakhamar megállapította a dráma szereplőinek személyazonosságát. A gyilkos férfi neve: Gröger Adolf, 25 éves, osztrák államvasuti géplakatos, aki Kazarett-utca 41. sz. a. bir állandó lakással. Az áldozat neve Zeller Karolin, magánhivatalnoknő, Zeller Károly gmündi iparos husz éves leánya.

A hátrahagyott irományokból megállapították, hogy a szerelmes pár közös beleegyezéssel határozta el magát a halálra és hogy a leány beleegyezett abba, hogy a férfi őt meggyilkolja.

A szoba asztalán továbbá Gröger hátrahagyott sorait fedezték föl, amelyben megírja, hogy ő valamely más, alkalmasabb helyen fog öngyilkossá lenni.

A merénylet apja, amikor a véres eseményről értesítették, nagyon megrendült. Előadása szerint tudomással bírt a fiatal pár szerelmi viszonyáról, de sejtelve sem volt arról, hogy a szerelmesek ilyen végzetes tervet formálnak.

Az elkövetett tett oka csupán reménytelen házasság lehetett, mert mindketten igen szegények voltak.

Valószínű, hogy Gröger is el volt határozva az öngyilkosságra és csak a véres gyilkosság elkövetése után vesztette el a bátorságát. Azt hiszik, hogy a büntetés miatt való félelmében megszökött.

A rendőrség széleskörű intézkedéseket tesz a kézrekerítésre.

TANÜGY.

(—) Az ovodák államosítása. A belügyminiszter jóváhagyta a törvényhatóságnak a községi ovodáknak állami kezelésbe átadása tárgyában hozott határozatát.

Robbanás a csepeli tölténygyárban.

Öt halott, tizenhárom sebesült.

— Távirati tudósítás. —

Arad, augusztus 26.

Ma délután a csepeli, Weisz Manfréd tulajdonát képező hatalmas tölténygyárban nagyarányú szerencsétlenség történt. A régi töltények kiürítése közben kihulló lőpor eddig ismeretlen okból meggyuladt s ez óriási robbanást idézett elő. Abban a műhelyben, ahol a szerencsétlenség történt, tizennyolc munkás dolgozott. Ezek közül öten meghaltak, a többi pedig megsebesült. A súlyosan sebesültek száma tiz, akik aligha menthetők meg az életnek. Hogy gondatlanság idézte-e elő a végzetes szerencsétlenséget, vagy pedig senki nem okolható a baj miatt, még nem tudni. Annyi azonban már most megállapítható, hogy a többszörös milliomos gyárában sok tizenkét—tizenöt éves gyerek dolgozik, akik nem tudhatnak eléggé óvatosan bánni a gyúlékony anyagokkal. Valószínű, hogy ez a körülmény is közrejáthatott a halálos katasztrófa előidézésében.

A szerencsétlenségről ezeket jelenti fővárosi tudósítónk:

A robbanás.

A szerencsétlenségről szóló első távirati jelentésünk, melyet este nyolc órakor kaptunk Budapestről, ezeket mondja:

Ma délután fél négy órakor borzasztó katasztrófa történt Budapest határában, Csepelen. Weisz Manfréd nagy tölténygyárában robbanás volt, melynek, amennyire most konstatálni lehet, tiz halottja és igen sok sebesültje van.

A csepeli gyár nemrég kapott rendelést öt millió töltény készítésére. Ezen a rendelésen dolgozott már napok óta szaporított személyzettel a gyár. A robbanó anyagokkal való gyártás közben történt azután a szerencsétlenség.

A gyártelepnek egy egészen elkülönített helyén van a kísérleti állomás, ahol temérdek robbanó anyag, főként lőpor van felhalmozva. Ma délutánra nagyobb szabású kísérletező munkálatokat rendelt el a gyár igazgatója, lovag Stern Richard. Erre a célra az összes munkásokon kívül még 10—15 egészen fiatal gyereket rendeltek a laboratóriumba, ahol már kora délután óta két mérnök kísérletezett a lőporral. Délután öt órakor, eddig még ki nem derített okból, óriási robbanás reszkettette meg a gyár hatalmas épületét. A következő percben láng csapott át a munkatermen. Az irtózatos légnyomás az össze-vissza futkosó embereket földhöz vágta és sokat közülök súlyosan megsebesített. Öten nyomban meghaltak, öten pedig egy óra múlva szenvedtek ki. Az áldozatok legnagyobb része gyermek. A budapesti mentők és a tűzoltóság több kocsival vonultak ki.

A katasztrófa részletei.

Késő este a következő részletes jelentést kaptuk:

A Csepel községben levő Weisz Manfréd-féle ércáru- és tölténygyár ma délután fél 4 órakor borzasztó katasztrófa színhelye volt. A gyár laboratóriumában kiürítették a régi Werndl-patronokat, amelyeket már nem használhattak, a kihulló lőpor egy gyutacsztól tüzet fogott és felrobbant. A robbanásnak iszonyu hatása volt. A laboratóriumban dolgozó 18

munkás és munkásnő ruhája egy pillanat alatt lángba borult. A szerencsétlen munkások, többnyire fiuk, jajveszékelve, lángoló ruhában a szabadba menekültek és segítségért kiáltottak. A gyár hivatalnokai és a többi munkások lerántották róluk az égő ruhákat és az összegegett embereket a gyár kórházába vitték.

Ezalatt akcióba lépett a gyári tűzoltóság és rövid idő alatt sikerült a tűz továbbterjedését megakadályozni. Az igazgatóság a budapesti mentőegyesülethez telefonált segítségért és nemsokára több mentőkocsi érkezett a színhelyre. A mentők a 18 sebesültet, akik közül öten halálosan, a többiek pedig súlyosan sérültek meg, a budapesti kórházakba vitték, ahol három munkás rövid idő múlva kiszervenvedett.

A laboratóriumban, ahol a szerencsétlenség történt, vegyészek vezetése mellett dolgoznak a munkások. Itt a töltényeket lőporral töltik meg és tűzérési robbanó lövegeket készítenek. A helyiségben van elhelyezve a lőportorony is és egy földalatti raktár, melyben rengeteg dinamit és ekrazit van elraktározva. A gyárnak ez az osztálya egy három méteres deszkafallal van körülvéve és katonaság őrzi a telepet, ahova a munkásokon kívül senki sem mehet be. Ennek a laboratóriumnak egy elkülönített helyén őrítik ki a régi használhatatlan gyalogsági patronokat. E munkát gépek végzik. A kihulló lőport esatornákon át bádogtartályokba vezetik, ahonnan a munkások egy raktárba viszik. A katasztrófa épp akkor történt, mikor a tartályokból ki akarták emelni a lőport.

Az igazgató elbeszélése.

Kogar gyárigazgató a következőképen mondta el a szerencsétlenség történetét:

— A laboratóriumban levő irodámban tartózkodtam, midőn fél négy órakor szörnyű detonációt hallottam. Rögtön tisztában voltam vele, hogy explozió történt azon a helyen, ahol a patronokat kiürítik. Azonnal vészjelet adtam és a szabadba siettem. Mihelyt a műhely előtt levő szabad térre jöttem, észrevettem a menekülő munkásokat, akiknek ruhája lángban állott. Bettenetesen jajveszékelték és le akarták magukról rántani az égő ruhát. Mielőtt ez sikerült volna, a fájdalomtól eszméletlenül összeroskadtak. Pár pillanat alatt az egész telep munkásnépe a színhelyen volt. A 160 emberből álló gyári tűzoltóság azonnal hozzáfogott az oltáshoz és sikerült is a tüzet pár perc alatt elfojtani. Ezalatt a hivatalnokok a szerencsétlenül járt munkások segítségére siettek. Lerántották róluk az összegegett ruhákat és a gyári kórházba vitték, ahol olajjal kenték be égő testüket. Rövid idő múlva automobilon érkezett hat mentő, akik a szerencsétleneknek az első segílyt nyújtották.

Az explozió az igazgató véleménye szerint úgy keletkezett, hogy egy meglazult gyutacs a lőporkiürítésnél kiesett és a lőportartályba hullott, hol eddig ismeretlen okból meggyuladt és fölgyújtotta a lőport. A kritikus időben az említett műhelyben 12 fiu, 2 leány és négy felvigyázó tartózkodott. Az exploziónak borzasztó hatása volt. Pillanat alatt lángokban állott az egész műhely és felrobbant a többi tartályban levő lőpor is. A hatósági vizsgálatot megindították.

Halottak és sebesültek.

Éjjel jelenti fővárosi tudósítónk:
A katasztrófának éjjeli 12 óráig öt halottja, tiz súlyos és három könnyebb sebesültje van. Egési sebekben meghaltak:

Sallai István 12 éves,
Janovics Mátyás 13 éves,
Reznicek Pál 14 éves,
Juhász Gyula 13 éves,
Schaffer János 16 éves munkásfiu.

Az első három azonnal kiszendített, mikor a gyártelepről a Szent István-kórházba vitték, az utolsó kettő későn este halt meg.

Súlyosan megsebesültek:

Gerbeni János,
Borkó Gyula,
Dávid Sándor és
Atlasz Mihály felvigyázók;
Mayer Gyula,
Havricsek Sándor,
Reznicek Antal,
Tóth József,
Bors Ferenc munkásfiuk
és egy körülbelül 15 éves fiu, kinek nevét nem lehetett megtudni.

Könnyebben sérültek:

Olvedi Katalin,
Nyári Eszter és
Ötvös Károly.

Inzultált lelkész.**A megcsalt férj boszúja.**

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 25.

Berettyóujfaluban, — mint Nagyváradról táviratozzák — tegnap délelőtt tizenegy órakor a nyílt utcában csunya botrány játszódott le. Szántó József szabómester megtámadta K. S. ev. ref. lelkészt azért, mert tudomására jutott, hogy a lelkész szerelmi viszonyt szőtt az ő feleségével. A verekedés során a szabó a lelkészt tetteleg súlyosan inzultálta.

K. S. ev. ref. lelkész Hódmezővásárhelyen működött, mint káplán. Ugyancsak ott volt szabóüzlete Szántónak is, aki egyébként, akár csak a pap, Berettyóujfaluból költözött Hódmezővásárhelyre. A fiatal pap udvarolni kezdett Szántó szép és esinos feleségének és az udvarlás intim viszonyná fejlődött közöttük. A férj észrevette az asszony csapodárságát s elhatározta, hogy boszút áll a lelkészen családi boldogságának feldulásáért. Hódmezővásárhelyen közte és a felesége között heves jelenet játszódott le. A botrány elől K. S. lelkész Berettyóujfaluba utazott. A kikapós menyecske a jelenet után is félt férjének boszujától, ezért egy szép napon felpakkolt a vonatra, magához vett kétezer koronát és szüleihez, Ujpestre utazott.

Szántó József megtorlást akart most szerezni magának a lelkészen, ezért kedden utána utazott Berettyóujfaluba. Vigyázva kísérte figyelemmel a pap minden léptét s várt az alkalomra, hogy boszuját kitölthesse. K. S. hatalmas termetű fiatal ember, — a férj mindamellett nem rettent vissza attól, hogy szembe kerüljön vele. Tegnap délelőtt észrevette, hogy a lelkész a postára megy. Gyanította, hogy az ő felesége küldött neki levelet, a melyben valószínűleg Ujpestre való szökéséről értesítette. A mikor a lelkész kilépett a posta kapuján, Szántó elébe ugrott s izgatott hangon tett a lelkésznek szemrehányást, azért, mert a feleségét elcsábította.

Szóból szó lett: Szabó végre rávetette ma-

gát a lelkészre s a földre teperte. A lelkész nem akart védekezni, így történhetett meg, hogy a férj az atléta termetű embert súlyosan inzultálta s a tettelegességek után behajította az árokba. Elvette tőle azután azt a zárt levelezőlapot, melyet tényleg a felesége küldött postrestant a lelkésznek. Az asszony ebben az udvarlót figyelmezteti, hogy óvatosan járjon el a férjjel szemben, jöjjön be ezentul is az üzletbe, hogy a férjnek a távolmaradása fel ne tünjön. Ugy látszik a levelet az asszony előbb írta meg, mint sem tudta volna, hogy másnap már Ujpestre fog utazni.

Az utcai verekedés természetesen óriási fel-tűnést keltett egész Berettyóujfaluban.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

* Paulay Erzsi első fellépte. A Nemzeti Színház kedvelt művésznője, Paulay Erzsi asszony, amióta férjhez ment, egyáltalán nem játszott. Nászutján tudvalevőleg megbetegedett, amikor pedig hazaért, súlyos operációnak vetette alá magát és így közel tiz hónapon keresztül el volt tiltva a színpadi működéstől. Most már azonban teljesen felépült, ugyannyira, hogy újból megkezdheti működését a Nemzeti Színházban. Az igazgatóság már ki is tűzte első felléptét, amely szeptember hónap negyedikén lesz az Antigone cimszerepében, amelyben az elmúlt évadban oly szép sikert aratott. A közönség tehát mihamarabb viszontlátja Paulay Erzsit, aki mint fiatal asszonyka, ezuttal jelenik meg először a nyilvánosság előtt.

* Fedák Sári itthon. Nagykanizsáról jelentik: Fedák Sári a napokban érkezett meg a zalamegyei tótszerdahelyi birtokára, abonnan bejár Nagykanizsára, ahol egy nőegyleti bál alkalmával kötött kellemes ismeretséget. Ma délelőtt is az ő elegáns alakja keltett feltűnést a kanizsai korzón. Primadonnával vele jár az interview. A „Zala” munkatársa is ezzel a szándékkal üdvözölte a művésznőt és mindenekelőtt konstataulta, hogy pompás színben van.

— Nagyon jól érzem magamat, — jelentette ki Fedák Sári, — de ha szabad kérnem, csak semmi interview. Zalában pihenni akarok és nem szerepelnem.

— De a királyi tapsokról csak hallhatok valamit, — erősködött az újságíró.

— Igen, annyit, hogy őfelségének valóban tetszett az előadás. Azután válaszul arra, amit még kérdezhet: az ősszel folytatom ausztriai szereplésemet. Az jó közönség és úgy látszik, kölcsönösen meg vagyunk elégedve egymással.

— Tehát jól érzi magát.

— Igen, csak erősen érzem, hogy közeledik az ebéd ideje. Agyó! A viszontlátásra a nőegyleti mulatságon.

* Nagy Endre kabaréjának megnyitása. Népszerű íróársunk, a kitűnő színigazgató Nagy Endre e hó 28-án nyitja meg a Modern Színházat régi helyiségében (VI. Andrassy-ut 69.), melyet teljesen ujonnan átalakított. Régi művészgardáját újabb erővel frissítette fel, kikről reméljük, hogy rövidesen versenyezni fognak a régiekkel a közönség elismerésében és szeretetében. Az új műsor, mint fentebb említettük, 28-án, szombaton kerül bemutatásra. Csupa új magánszám, tréfás jelenet és móka tarkítja a gazdag műsort. Az előadás slagere persze a nagy revü lesz, melynek címe: *Esti levél!* A múlt év története. Tekintettel arra a nagy érdeklődésre, melylyel a vidéki közönség Nagy Endre kabaréja iránt viseltetett mindég, tudatja velünk az igazgatóság, hogy jegyeket az előadásaira távirati megkeresésre is rezervál. A táviratok a kabaré helyiségébe címzendők: VI., Andrassy-ut 69. alá.

* Az Uránia előadása. A legkényesebb izlés is kielégítésre talál az Uránia színház mostani műsorában, amely válogatott érdekességek gazdag gyűjteménye. Csak Fahrman repülőgépét és a veszprémi hadgyakorlatokról készült mozgófényképet kell felemlitenünk, mint olyan látványosságokat, melyek szinte provokálják az érdeklődést. Messze van még az idő, midőn színről-színre láthatjuk ezeket a csodálatos repülőgépeket, a mozgófénykép azonban hozzájuttat bennünket a valósághoz. A képzeletet kiegészíti a vásznon megjelenő élet és

épp olyan hozzáértéssel beszélhetünk Fahrman genialis tanulmányáról, mintha jelen lettünk volna a loungechampei repülési kísérleteknél. Rendkívüli tetszést arat a veszprémi királymanőverekről készült kép és jól mulat a közönség a zsidó zsargonban előadott automobil kuplén, melyet Littmann, a híres zsidó orfeumének ad elő. A kitűnő műsor még csak pénteken kerül előadásra. 791

HANGULATOK.

Ősz lesz. Érzem a napról, hallom a szél zugásából. Egy kicsinyt fáj most ez. Most szeretnék nagy tavakon, lusta nagy hajókon, lehunyt szemekkel feküdni. Hadd hinném, hogy alszom. Nem lehet. A tavak messze vannak. De a nap őszi. És két macska verekszik a verandán. A fekete és a szürke.

Sárga violák nyílnak körülöttem.

Nyikorog a kapu. Én nem tudom, miért nem kenik meg olajjal. Vagy bárány-faggyuval. Itt az az szokás.

A sárga violák tövét most kaparja le egy fehér csirke. Vajjon elkergessem-e? Nem tudom, van-e jogom rá. Furcsa gondolatok kineznek, a csirkéről, amelyik megöli a violát a vékony kis lábával.

Oh be jó volna lusta nagy tavakon, lusta nagy hajón, ringó fedélzeten aludni. Menni és nem tudni miért.

— Csókolom a kezét, nagyságos kisasszony...

Ezt nekem mondja valaki. De nem nézek rá. Unom. Aztán én behunyt szemmel is jól tudom, mikor mi jött el az időben.

A dolgok összefüggenek és én érzem a láthatatlan kapcsokat. Ezen a nyikorgós kapun, ezen a délutánon, csak ez a valaki jöhetett! Mint egy régi vád, mint egy korai intelem...

— Rozi kisasszony.

Ez a neve. Furcsa, beteg kis figura. Én nem tudom, de gondolom, hogy arca is van. Ráncokból van. Valamikor Schwarzenberg herceg csókolta. Ő mondotta. Azon gondolkozom: hová lett ez a csókos Schwarzenberg, ez a lázas herceg? Istenem! Mi közöm hozzá! A szél kikapcsolta az egyik abszárnyat. Himbálja, himbálja. Le fogja törni. És én emiatt a Schwarzenberg miatt nem teszem be!

Ha úgy van rendelve, hiába teszem be, mégis kitörök. Ha úgy van rendelve, hiába csapja a szél, mégse török be. Ugy. Ismét köszön Rozi kisasszony; fel kell néznom rá. Nini! az egyik szemöldökét feljebb festette, mint a másikat. Szegény. Vajzen megmondjam-e neki? Bele tudnék bolondulni a kérdésbe: én figyelmeztessem-e rá, hogy előttem szegyelje meg magát, vagy engedjem, hogy tovább menjen és a gyermekek követ dobjanak rá...?

A faluban rosszak a gyermekek. Rozi kisasszony 80 éves.

— Nagyságos kisasszony...

— Én nem vagyok nagyságos kisasszony...

— De igen. Az. Igaz, hogy Schwarzenberg her...

— Mi kell? — kérdeztem.

— Tiz krajcárt kérek, nagyságos kisasszony. Beteg vagyok. Ha van annyicska étel, mint egy kis macskának kell... Hát gondolta volna-e ezt Schwarzenberg herceg?! Gondolta volna-e? Olyan barátó-féle voltam. Mit olvas nagyságos kisasszony? Mindig olvas... a históriát úgy tudtam én is... Napoleon... Haj! Tiz krajcárt kérek... nem gondolta volna Schwar...

Köhögni kezd Rozi kisasszony. Furcsa, száraz, gyámoltalan köhögés. Ugy esudálok, hogy hang van a torkában. Rozi kisasszony fején kendő van. Mondottam már, hogy ősz lesz. És ő fázik.

De a fekete posztó kendőre fátyolt akaszt. Mert ő uri. Mert egykor Schwarzenberg herceg szerette...

Azon gondolkozom: mivel jobb, hogy Schwarzenberg herceg szerette? Azért mégse maradt fiatal, üde. Ha a szomszéd csizmadiamester szerette volna, hátha jobb lett volna neki. Az talán feleségül vette volna. Talán most ropogós új papucsban kopogna be a nyikorgós nagy kapun, nem ronda pókháló, maszatos slájerrel.

A csizmadia büzös, bórszagu volt. A herceg parfümös. Ez volt a különbség közöttük. Oh, hogy Rózi kisasszony ezt csak most tudja! Vagy most se tudja.

A réten most robog a négyórás gyorsvonat...

Rozi kisasszony azt mondja:

— Kérek egy sárga violát... Olyan halálszagu a szobám.

— Istenem, hát ne is üljön be abba a penészes, sötét oduba.

— Tegnap vasárnap volt, kifeküdtem az udvarra a napra, hátha meghalnék, azt gondoltam... és a mézárósék követ hajigáltak át rám. Haragszunk rám, hogy sohase veszek húst. Mivel vegyek, nagyságos kisasszony? Mivel egyem meg? Gondolta volna-e ezt Schwarzenberg herceg? Olyan barátnőfele voltam...

A Rozi kisasszony ruháját nem lehet leírni. Egy millió cik-cak van rajta. Fekete ruhán a szél-összevarrások mentén hosszan lefelé fehér cik-cak ok.

Mikor viselték ezt a ruhát? Mikor szerették Rozi kisasszonyt? Mikor volt ő olyan barátnőfele? Hol van most Schwarzenberg herceg? Déleceg katonatiszt volt egykor. Él-e még? Hol van a régi romantika? A régi parfümillat tovaszállott. Rozi kisasszony elmerengve szól:

— Hej, amikor Schwarzenberg herceg...

A sárga violát most is kaparja a csirke... A kinyitott ablakot még mindig himbálja a szél... Jó volna nekem most lusta nagy hajókon, lusta nagy tavakon feküdni. Mintha aludnám. Ősz lesz és ez most fáj...
A. É.

HIREK.

A szerb kormány lemondása.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 26.

Belgrádból táviratozzák: Ribarac igazságügyminiszter tegnap este a belügyminiszterrel a sabaci községi választás kérdésében felmerült differenciák miatt beadta lemondását. Hírlik, hogy Novakovics miniszterelnök is le fog mondani ugyanebből az okból, miután ebben az ügyben épp úgy van érdekelve a haladópart, mint a nacionalista part, amelyhez az igazságügyminiszter, illetve a miniszterelnök tartozik. A sabaci községi választásnál, amely a múlt héten ment végbe, tudvalevőleg az 6- és ujradiálisok győztek a nacionalistákkal és haladó pártiakkal szemben, akiknek hívei eleddig ebben a községtanácsban többségben voltak. Utóbbiak most felpanaszolják, hogy a választási eredmény annak tulajdonítható, hogy a választás hamisított választói lajstrom alapján ment végbe.

Éjjel táviratozzák: A szerb kormány ma minisztertanácsot tartott, amely egész a déli órákig elhúzódott. A minisztertanácsban Ribarac igazságügyminisztert rákérték bírni lemondása visszavonására, de eredménytelenül. Erre Novakovics miniszterelnök is beadta lemondását. A minisztertanácsról a következő kommunikét adták ki:

Az igazságügyminiszter lemondása, melyet ma nyújtott be és azzal, hogy annak következtében a miniszterelnök lemondása is szüksé-

gessé vált, kormányválság állott be. Arra való tekintettel azonban, hogy a kabinetnek nincs valamennyi tagja Belgrádban, a lemondás fellett való határozathozatal, a teljesszámú minisztertanács összejöveteleig elhalasztott. A király előreláthatólag nem fogadja el a kormány lemondását, hanem azon lesz, hogy a koalíciós kormányt továbbra is megtartsa állásában.

— Török Lajos — lugosi rendőrkapitány. Az aradi rendőrtisztikar egyik rokonszenves tagjának meglepő karrierjéről számolunk be. Fiala krassószörénymegyei főispán ma Lugos város rendőrkapitányának nevezte ki Török Lajos aradi rendőrfogalmazót. Török négy évvel ezelőtt került az aradi rendőrséghez. A közigazgatási szolgálatban hamar kitüntette magát pontos, lelkiismeretes és komoly képzettségre valló munkájával. A rendőrségnek csaknem minden osztályán dolgozott. Tavaly választották meg rendőrfogalmazónak s egyben az iparhatósági biztos teendővel is megbízták. Török egy év előtt szerezte meg a jogvégzettséget a *budapesti tudomány-egyetemen*.

— A román király bécsi útja. A *Neue Freie Presse* levelezője mérvadó helyről azt az értesítést kapta, hogy Károly román királynak Ferenc József királynál szeptember 3. és 6. ika közt tervezett látogatására vonatkozólag eddig az illetékes hivatalokhoz semmiféle hivatalos értesítés nem érkezett. Lehetséges, hogy a király látogatását a román királyné állapota miatt, aki még mindig beteg és gyenge, újból elhalasztják.

— A bolgár-török összeütközés. Konstantinápolyból táviratozzák: A bolgár követségen kijelentik, hogy a legutolsó határszéli összetűzésnek nincsen jelentősége. Ferdinánd király konstantinápolyi látogatására vonatkozólag kijelentik, hogy ez a látogatás ugyan terve van véve, de még nem bizonyos, hogy Miklós cár látogatásával egyidejűleg fog-e megtörténni, mert talán kényes helyzetet idézhetne elő, ha két cár egyidejűleg tartózkodnék a török udvarnál.

— A Pasteur-intézet 30 milliós öröksége. Párisból jelentik: A párisi Pasteur-intézet néhány napon belül óriási örökségnek jut birtokába. Osiris francia milliomos 30 millió frankot hagyományozott a nagyfontosságú humánus missziót teljesítő intézetnek. Az örökségnek rendkívül érdekes története van. Osiris 1903-ban díjakat tűzött ki francia tudósok számára. Egyik ilyen díjat Roux dr. híres difteritisz- orvos nyert meg, aki azonban dacára annak, hogy szűkös anyagi viszonyok között él, a nagyszegű díjat a párisi Pasteur-intézetnek adta. Mikor Osiris ennek okát kérdezte, az orvos kijelentette, hogy ő pályája eredményeit a Pasteur-intézetnek köszönheti és halálából adta a díjat a feladatához képest igen kevés anyagi eszközzel rendelkező intézetnek. Osirist nagyon meghatotta az orvos cselekedete és érdeklődni kezdett a Pasteur-intézet iránt. Ekkor megtudta, hogy az intézetnek ugyyszólván semmi vagyona sincs és egyedüli bevétele a szérum árusítása. Így határozta el magát a milliomos a jótékony hagyományra.

— Az Aradi Ipar és Népbank tükeemelése. Az Aradi Ipar és Népbank az aradi törvényszékhez ma beadványt intézett, amelyben bejelentette, hogy alaptőkéjét egy millió 500 ezer koronáról két millió 250 ezer koronára emelte fel és alapszabályait ilyen értelemben módosította. A törvényszék a napokban fog dönteni az alapszabálymódosítás tudomásul vétele tárgyában.

— Kevés az egy-koronás. Bécsből táviratozzák: Az osztrák-magyar bank főtanácsának ma tartott ülésében a bel- és külföldi pénzügyviszonyokról, valamint a legutóbbi főtanácsülés óta eltelt nyári időszak üzleti eredményéről terjesztett elő jelentést Pranger udvari tanácsos, az osztrák-magyar bank főtitkára. A jelentésből kivehető, hogy a bank üzleti helyzetének általános alakulásában lényeges változás nem állott be. A bankkal szemben támasztott igények az egyes hónapok végén erősebbek voltak, mint az előző években, ellenben a heti időközben a rövid lejáratú váltók meenyiségében lényeges visszaözlés volt feljegyezhető. Ehhez járultak még a meglehetősen erőteljes aranyszállítások, miáltal az aranyállomány 228.7 millió koronával emelkedett a tavalyi aug. 25-iki kimutatáshoz képest. A jelentés terjedelmében felölelte a korona értékű apróbb érme forgalmát, ami mellett megállapították, hogy különösen az 1 koronás darabokban igen csekély készlet mutatkozik, ami az ipar, kereskedelem és mezőgazdaság őszi szükségleteinek alig felel meg. Ennélfogva, bármilyen sajnálatos is, *ujabb forint érme kibocsátása válik szükségessé*, ami a koronaértékben való számítás meghonosítása szempontjából alig kívánatos. Ellenben kívánatos volna, ha mindkét törvényhozás a már kidolgozott 1 és 2 koronás érme verésére vonatkozó javaslatokat *mielőbb elintézné*. A hazai pénzpiac tekintetében megállapítható, hogy a kamatláb e hó kezdetétől fogva lassanként 9—13 százalékkal emelkedett és augusztus végével várható, hogy a bankkal szemben a piac nagyobb követelményekkel fog fellépni. Tekintettel arra, hogy a bank a 213 millió koronára rugó tartalékával az őszi szükségleteivel szemben eléggé vértézve van, a kamatláb megváltoztatásáról a főtanácsülésben szó sem lehet.

— A kassai merénylet. Fővárosi tudósítónk telefonálja: A budapesti főkapitányságon ma egy Rákóczi-uti kereskedő jelentkezett és elmondta, hogy a pokolgépes ékszerdoboz feladása előtt való napon járt nála egy hölgy és olyanféle dobozt akart vásárolni, mint amilyenben a pokolgépet Mátyássy hadbíró-századosnak küldték. Az üzletben csak kemény-papírból készült doboz volt és ezért a hölgy, aki fadóbozt kért, vásárlás nélkül távozott. A nő magas termetű, napsütötte arcú, körülbelül 30 éves, vidékies kinézésű hölgy volt. A főkapitányság most ez irányban is nyomoz.

— A baja-bátaszéki hid műtanrendőri bejárása. Bajáról jelentik: A baja-bátaszéki vonal műtanrendőri bejárása ma, augusztus 26-án volt. A bejárás délelőtt fél 11 órakor a bajai állomáson kezdődött. A vonal teljesen kész, a távirat berendezés is elkészült, folyó hó 18-án pedig külön, ugynevezett elosztó vonaton kiszállították a vonalon levő épületekbe az összes beosztott vasuti személyzetet, mely ott a forgalom megindítását várja. A forgalom szeptember elsején indul meg az új vonalon. A bátaszék-dombovári vonal elsőrangúsításán nagy gyorsasággal dolgoznak. A mintegy 600 méteres alagút, melynek segítségével a vonal hossza több mint 27 kilométerrel rövidül, munkában van, mégis még egy teljes évet fog igénybe venni, amíg elkészülnek az összes munkálatokkal. Gyorsvonatok ezen a vonalon csak akkor fognak közlekedni. Szeged város közigazgatási bizottsága annak idején felirt a kereskedelemügyi miniszterhez, hogy a baja-bátaszéki vonalon létesítsen Szeged és Fiume között gyorsvonat járatot. Jó forrásból értesültünk, hogy a miniszteriumban kedvezően foglalkoznak ezzel az ügyvel s az államvasutak igazgatósága máris statisztikai adatokat kért erre vonatkozólag az érdekelt városoktól.

— Kolera. Rotterdamból jelentik: Négy gyermek kivételével, akiknek halálát előbb édességeknek, később azonban a bakteriológiai vizsgálat után kolérának tulajdonították, egy hajón egy felnőtt ember is gyanús tünetek között meghalt. Eddig 14 felnőtt és ugyanannyi gyermek áll megfigyelés alatt a barakkokban. Megtették az összes óvintézkedéseket, hogy utját állják a kolera továbbterjedésének.

— A Duna fenekén. Budapestről jelentik: Kankovszky Arthur magánhivatalnok, uszó-bajnok, ma délben az újpesti vasúti hidról fogadásból a Dunába ugrott. Kankovszky utcai ruhában, kalappal, cipővel, hátrakötve kezeit vitte véghez a bravuros ugrást. A merész bajnok több barátjával együtt jött a hidra, a Szunyog-sziget felé eső részén a párkányra állt és onnan ugrott le.

— Szédületes sebességgel — mondta később, partrauszása után — estem le a vízbe. Az esés következtében oly nagy nyomást éreztem fejemen és karomon, midőn a vízbe értem, hogy elvesztettem néhány másodpernyi időre eszméletemet. Egy fogamat is kitérte a nagy nyomás. A víz fenekén tértem magamhoz. Néhány rugással (kezem le volt kötve és így csak lábamat vehettem igénybe) a felszínre vetődtem és öt hat méternyire a hirtől partra usztam. Itt leoldozták rólam a köteléket. Érdekelt engem, hogy mit érez a vízbe ugró életunt. Erre nézve annyit mondhatok, hogy esés közben — három emeletnyi magasságból ugrottam — egészen jól éreztem magam. Csak a víz felületén kábultam el. A vízbe ugró életunt csak a víz fenekéről újból felkerülve érezheti magát kellemetlenül, feltéve, hogy nem tud uszni.

— A cseh orvosok és az orvoskongresszus. Prágából táviratozzák: A cseh orvosok ma konferenciát tartottak, amelyen afölött tanácskoztak, hogy a cseh orvosok részt vegyenek-e a Budapesten tartandó nemzetközi orvoskongresszuson. Az értekezleten a prágai cseh egyetem rektora elnökölt. A konferencia hosszabb vita után elhatározta, hogy a cseh orvosok a budapesti nemzetközi orvoskongresszuson politikai okokból (?) nem vesznek részt. Elhatározták azt is, hogy egy francia nyelvű memorandumot fognak készíteni, amelyben kifejtik a cseh orvosoknak e tárgyban való álláspontját. A memorandumot meg fogják küldeni az összes külföldi kongresszusi tagoknak.

— Házasság. Balajthy Margitka, Balajthy Gyula helybeli m. kir. p. ü. titkár kedves leánya és Radics Ferenc galambosi állami tanító, Radics Mihály, a „Bereg“ fel. szerkesztőjének fia csütörtök délután esküdtek örök hűséget a plébánia templomban. Násznagyok voltak: Szigethy Elek m. kir. földmivelésügyi főszámtanácsos és Uray János. Az esküvőt nász-lakoma követte az örömszülők házában.

— A léghajóverseny. Betheniből érkezett távirat jelenti: A Champagne nagydíjért 50 kilométernyi uton lefolyt verseny eredménye a következő: Első Paulhan, aki 131 kilométert 2 óra 43 perc 24¹/₂ másodperc alatt tett meg, amivel az ut és idő tekintetében új világrekordot teremtett. Második Latham, aki 31 kilométert és Lefèvre, aki 21 kilométert tett meg. — Friedrichshafenből táviratozzák: A „Zeppelin III.“ tegnapi próbafelkészülése kitűnően sikerült. A felszállás alkalmával az erőátvitel új és tökéletesebb módját próbálták ki.

— Öngyilkosság a zsidó hitközségnél. Fővárosi tudósítónk jelenti: Az izraelita hitközség Sip-utca 12. szám alatt irodájában, ma délelőtt öngyilkossági szándékkal mellbe lötte magát Wilhelm József 19 éves hitközségi hivatalnok. Wilhelm csak egész csekély sérüléseket szenvedett. A mentők a helyszínen hagyták. Wilhelm nem mondja meg, miért akart meghalni.

— Katasztrófa egy szerszámgyárban. Bordeauxból táviratozzák: Az itteni szerszámgyárban kazánrobbanás történt. 28 munkás súlyos égési sebeket szenvedett és beszállították őket a kórházba. Számos munkás még a beomlott gyárnak romjai alatt van.

— A raguzai halálmars. Bécsi távirat jelenti: Az Agramer Tagblatt ama hírére vonatkozólag, amely szerint a Raguza környékén megtartott katonai gyakorlatok alkalmával egy igen erős menetelésnél 400 ember megbetegedett és egy ember meghalt, mérvadó katonai helyen kijelentik, hogy ilyen esetről eddig semmiféle hivatalos jelentés nem érkezett. Már ebből is kitűnik, hogy az erre vonatkozó hírek legalább is túlzottak. Ezt már abból is lehet következtetni, hogy az Agr. Tgbl. híre szerb f rásból származik.

— Az autobus-garázs. A város elfogadta az aradi Westinghouse-társaság ama ajánlatát, mely szerint a vállalat a városnak legfeljebb 16 gépkocsijának elhelyezéséről évi 4000 korona bérért gondoskodik, továbbá elvállalja a gépkocsik javítását és jókarban tartását, az önköltségi árhoz számítandó 10% haszon biztosítása mellett oly módon, hogy a jelenlegi 8 gépkocsi közül hatnak állandó üzemképességét biztosítja tíz év tartamára. A belügyminiszter a szerződés megkötését jóváhagyta és elutasította az ellene beadott felebezéseket.

— Gyilkosság — belső kényszerből. Nyiregyháza-ról táviratozzák, hogy Pap Mihály gazda mulatás közben agyonszurta Fábán Jánost. A gyilkos azt vallotta, hogy belső kényszer következtében követte el tettét.

— Egy grófnő balesete. Székesfehérvárról jelentik, hogy Győry Teréz grófnőt kisperkátai kastélyában baleset érte. Tegnap éppen születésnapját ünnepelte, amikor szalonja parkettjén oly szerencsétlenül esett el, hogy jobblábát eltörte. A grófnőt az uradalmi orvos vette ápolás alá, majd Budapestről táviratilag hívták betegágyához Bartha Gábor dr. egyetemi tanárt, aki gipszkötést tett a törött lábra.

— Felrobbant dinamittoltény. Sulyos baleset érte tegnap délután Klein Izsó, temesvári áll. főgimn. tanulót. Lakásuk udvarán, Preyer-utca negyedik szám alatt, kis öccse egy dinamitpatront talált, amelyet fogaival igyekezett széjjel-szedni. Bátyja látva, hogy egy, a földről felszedett tárgyat vesz a kis fiu a szájába, elvette azt tőle és a kihűlőfélben levő kályhára tette. Ebben a pillanatban óriási dörgés rázkódtatta meg a levegőt. A szobába rohanó házbéliek előtt ott állt vérző kézzel Klein Izsó, akinek jobb három ujját roncsolta szét a dinamit. A sulyosan sérült gyermeket Simon Gyula dr. klinikájára vitték. A rendőrség kötelessége volna kideríteni, hogy mikép került az udvarba az a veszedelmes dinamittoltény.

— Agyonlőtte az öccsét. Székesfehérvárról jelentik, hogy Gyermely községben tegnap a fegyverrel való könnyelmű bánásmód halálos szerencsétlenségnek lett az okozója. Mayer Ferenc erdőkerülő este felé haza térve, fegyverét a szögére akasztotta és kiment a szobából. A töltött fegyvert az erdőkerülő tizenkét esztendő fia a kezébe vette és mutogatta tiz esztendő öccsének. A fegyver e közben hatalmas dördüléssel elsült és a sörétes löveg a tiz esztendő fiu fején találta. A gyermek szörnyet halt. A lövés ereje rettenetesen szétroncsolta a fejét. A testvérgyilkos fiu ijedtében elfutott hazulról és elrejtőzött a határban levő esalamádében, ahol elaludt és reggel a kaszás emberek akadtak rá. Csak a véletlennek köszönhető, hogy egyik munkás kaszájával ketté nem vágta az alvó gyermeket.

— Légberöpült kaszárnya. Konstantinápolyból táviratozzák: Sabiában, Jemen közelében az irreguláris arabs lovasság főnöke aláaknáztatta és levegőbe röpítette a reguláris török csapatok kaszárnyáját. A bennlevő harmadfélszáz katona közül a legtöbb meghalt, más részük megsebesült.

— Gyermektragédiák. Mátészalkáról táviratozzák: Nyirmeggyes tanyán Tóth Mihály dohányos több apró gyermekét magára hagyva, feleségével elment a városba. Két éves kis lánya játszás közben egy vasgereblye fogai közé esett úgy, hogy a vasfogak a koponyáját áttörték és a gyermek szörnyet halt. — Gyöngyösről írják: Veréb János jómódu gazda 4 éves fia játék közben a konyhában beleesett egy forró vízzel telt fazékba. Pár napi szenvedés után a gyermek meghalt. Anyja ellen, ki a szerencsétlenségénél jelen volt, gondatlanság miatt megindították az eljárást.

— Kettős gyilkosság a tanyán. Kaposvárról táviratozzák: Csurgónagymártonban a tanyán tegnap éjjel Kovács János jómódu gazdához három idegen azzal az ürügygel zörgetett be, hogy nézzen ki valaki az istállóba, mert a csikónak valami baja történt. A gazda erre fiát küldötte ki az istállóba a cseléddel. Míg ez a két ember az istálló felé tartott, az idegenek behatoltak a lakásba és a gazdát revolverlövésével leterítették. A lövés zajára a fiu apja segítségére sietett, de őt szintén lelőtték. Az idegenek ezután elmenekültek. Kovács gazda kevéssel az eset után meghalt. A nyomozás energikusan folyik, de még mindezeidig eredménytelenül.

— A meszes gödörbe esett. Lukács Miklós napszámos a Weitzer-utcai leányiskola építkezésénél mézshordással volt megbízva. Ma délután a mézszállítás közben talicskájával együtt leesett arról a deszkapadlóról, mely a meszes gödör fölé van fektetve és a meleg állapotban lévő méz közé került. Szemein és lábán könnyebb sérüléseket szenvedett. A kórházban ápolják.

— Kossak osász. és kir. udv. és kamara fényképész műterme. Weitzer János-utca 3. sz. Telefon 657. 2811

— A beiratások a Kessler Izabella-féle fiu- és leány magán elemi iskolában szeptember 1-én kezdődnek. Felvilágosítással délutánonként Kazinczy-utca 10., az iskola épületében készséggel szolgál a tulajdonos. 3168.

— Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 17

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A II. ker. Jótékonycélu „Fillérszaltatársaság“ f. hó 29-én d. u. 7 órakor saját helyiségében: Fácán-utca 7. sz., a Donnawell Fülöp vendéglőjében tartja választmányi gyűlését. Fölkéri a t. választmányi tagokat, hogy sürgős ügyek elintézése végett minél számosabban megjelenni sziveskedjenek. Az elnökség.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A hamis eskü. Friedmann Adolf aradi házaló hamis eskü büntetével vádolva állott ma az aradi törvényszék előtt. Az ügyészség azzal vádolta, hogy egy 188 korona 18 filléres váltóperben, amelyet Volberg Lipót folytatott ellene, hamis esküt tett. A bíróság a bizonyítási eljárás befejezése után bizonyítottan látta Friedmann Adolf bűnösségét és elítélte hat havi fogházra.

Állandó gyors- és gépirási tanfolyam!

Szeptember 1-én megnyíló tanfolyamunkon még csak néhány üres hely van. Az esti órákban külön tanfolyam kereskedelmi alkalmazottak részére. Könyvitelant!

A végzett növendékek szabályszerű vizsga után bizonyítványt nyernek. **Díjtalan állásközvetítés!** 2061
Javitó műhely. Kellék-raktár. Coping Office!

Ziffer és Molnár

Összes Irogépek műszaki Intézete

Arad, Szabadság-tér 16. szám.

Iskola- könyvek

minden helybeli és vidéki tan-
intézet részére

használtan is

az előirt legújabb kiadásokban

(félárban)

kaphatók

KERPEL

IZSÓ

könyv- és papirkereskedésében

Aradon, Andrassy-tér 20.

(Fischer Eliz palota.)

Telefon 385. szám.

Használt tankönyvekre való előjegyzéseket
már most elfogadok,

Minden tankönyv
használhatóságá-
ért felelek. 931

**Az összes tanszerek,
u. m. füzetek, rajz-
tömbök, vonalzó, kör-
zők, festékek, stb. el-
sőrendű minőségben,
 hazai készítmények-
ben és nagy választék-
ban vannak raktáron.**

Az izr. ünnepekre való makzók
és imakönyvek ^{nagy} választéka.

Uj és használt

tanönyvek

legnagyobb készlete.

Kiváló tisztelettel **Kerpel Izsó**

A „Vasutas Szövetség Aradi
Kerületének” szállítója.

Kikellirtani

a kereskedővilágból azt a naiv hi-
tet, hogy ma, a mikor olyan nagy
versengés folyik az üzletek között,
hirdetés nélkül is lehet boldo-
gulni. Minden törekvő kereskedő
:: hirdet, még pedig az ::

ARADI KOZLONY-ben,

a melyet több százezer ember ol-
vas mindennap. ::

Az aradi Hitelbank és takarékpénztár részvénytársaság

t részvényeseit az Aradon, 1909. évi szeptember hó 12-én d. e. 10 órakor
az intézet helyiségében megtartandó

rendkívüli közgyűlésre

8159

ezennel meghívjuk.

T Á R S O R O Z A T :

1. Határozathozatal az intézet tovább vezetése vagy felszámolása
tárgyában.

2. Tovább vezetés esetén: a veszteségek fedezése céljából az
alaptőkének 100000 koronáról 10000 koronára leszállítása, a részvé-
nyek névértékének lebélyegzése által. Ennek megfelelően az alapsza-
bályok 6. §-ának módosítása.

3. Esetleges indítványok.

Az alapszabályok 43. §-a értelmében ezen közgyűlésen a megjelölt részvénye-
sek számára való tekintet nélkül fog határozat hozatni.

Az igazgatóság.

Aradi ipar- és népbank.

Ekszer-zálogosztály.

Árverési hirdetmény.

1909. évi szeptember hó 14-én d. e. 9 órakor az Aradi Ipar-
és Népbank zálogosztályában a következő számú és 1909. évi ju-
nius hó végéig lejárt **ékszer-, arany- és ezüst-tárgyak**
alapszabályunk 46. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek azonnali kész-
pénzfizetés mellett fognak elárvereztetni, u. m.:

3428 4956 5178 5425 5440 5490 5727 6405 7091 7176 7348 7349
8365 8429 8435 8481 8543 8556 8816 8981 9077 9129 9184 9203 9225
9336 9492 9514 9584 9639 9907 9940 10045 10082 10098 10180 10286
10387 10451 10507 10584 10623 10822 10857 10936 11010 11025 11048
11088 11365 11367 11400 11441 11448 11567 11570 11622 11681 11656
11668 11670 11679 11748 11744 11758 11773 11801 11982 12078 12090
12205 12206 12282 12248 12322 12344 12388 12392 12459 12500 12556
12802 12837 12882 12905 12928 12957 12986 13012 13021 13064 13094
13151 13264 13332 13391 13398 13469 13557 13609 13630 13726 14103
14222 14225 14229 14314 14329 14338 14346 14356 14437 14483 14490
14499 14570 14583 14585 14629 14678 14976 15005 15016 15052 15064
15085 15116 15117 15124 15207 15240 15243 15302 15401 15702 15730
15782 15863 15895 16133 16250 16351 16392 16401 16416 16454 16531
16582 16596 16604 16608 16667 16766 16799 16846 17047 17051 17321
17370 17373 17376 17590 17621 17649 17678 17726 17780 17746 17825
17827 17862 17913 17918 18030 18033 18034 18069 18081 18098 18113
18135 18279 18321 18336 18341 18348 18417 18456 18487 18505 18511
18520 18542 18575 18576 18585 18634 18657 18710 18762 18766 18784
18835 18847 18859 18884 18896 18928 18993 19001 19058 19099 19152
19153 19222 19278 19333 19439 19469 19489 19518 19604 19668 19716
19737 19749 19751 19777 19811 19828 19902 19917 20009 20038 20080
20084 20176 20208 20210 20224 20254 20255 20271 20324 20333 20385
20402 20472 20477 20503 20559 20561 20590 20602 20634 20671 20696
20715 20737 20912 20928 20961 20973 20974 21006 21009 21013 21014
21016 21056 21083 21101 21106 21114 21115 21116 21125 21132 21137
21138 21140 21147 21166 21221 21244 21270 21374 21457 21463 21464
21465 21466 21478 21520 21545 21551 és 21554, mely árveréshez a
venni szándékozók ezennel tisztelettel meghívotnak.

Arad, 1909. évi augusztus hó 25-én.

8152

Az igazgatóság.

APRO HIRDETÉSEK.

Akinek

ismeretség híján

házasárra,
nevelőre,
fizetvezőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztra,
kulcsárra,
vinczellérre,
körtészre,

kulcsárra,
gazdasszoyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége,

Aki

eladni kíván

butort,
zongorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,

üzletet,
műhelyt,
lakást, stb.
vagy

Aki

mindereket vétel vagy bérbevétel cél-
jából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbisto-
sabbban értezt, ha az

ARADI KÖZLÖNY

kis hirdetési

rovatát használja.

**Jó trásu. Gépkirónó. Szőke 25.
Mégvételre. Virradás. Bor-
bély üzlet. Állandó. G. S. Szó-
lő. Kivatalnok. Tisztességes**
jeligekre levelek vannak a kiadó-
ban, kérjük elvitetni.

Kisasszony

irodai mellékmunkák-
ra kerestetik. Cím a ki-
adóhivatalban.

Könyvelő,

ki nagyobb iparvállalatnál több
éven át működött, helyben vagy
vidéken alkalmazást keres. Cím a
kiadóhivatalban. 3167

2 vagy 3 leány

vagy fiu gyermek teljes ellátásra
felvétetik. Cím a kiadóban. 3171

Gyakornok,

esetleg fiatalabb irodista nagyobb
vidéki részvénytársaságnál felvé-
tetik. A magyar és német nyelv
ismerete és gyorsírás megkiván-
tatik. Ajánlatok „Mundus” jelige
alatt a kiadóhivatalba. 3165

Szakást keresek

azonnalra novemberig, 2 szobát
konyhával. Címek Aradi légszesz-
gyárba küldendők. 3161

1—2 iskolás gyermek

teljes ellátást nyer. Bővebbet Ifj.
Klein Mór könyvkereskedésében.
3163

Uricsaládnál

négy jó családból való tanuló fiu,
esedeg leány teljes ellátásra elfo-
gadatik Andrassy-tér 22., föld-
szint 10. alatt. 3160

Ügynökök

hirdetésekre szerzésre fel-
vétetnek. Jelentkezések e
lap kiadóhivatalában.

Modern kölcsöntárunkba

érkezett újdonságok: Móricz Zs.
Hét krajcár. Felicitas Rose: Heide-
schulmeister, Zobelitz: Die Körbe
des Herrn von Wildenberg, Ingusz
L. Fia Arad, Andrassy-tér 16. 178

Szőlőcsomagoló papír,

kosár függiegyek jutányos áron
kaphatók Pichler Sándor papirke-
reskedésében Arad, Szabadság-tér
1. sz. Telefon 808. Vidéki meg-
rendelések azonnal eszközöltetnek.
2922

Zongoratanitónő

órákat ad kitűnő metódus szerint
kezdőknek és haladóknak. Cím:
Lövész-utca 8/a. 3145

Egyedül álló

jóforgalmu éjjeli üzlet házzal együtt
eladó. Cím: Ozv. Kovács Sándorné
Csanádpalota. 3149

Képkiarusítás

Raktáromban felhalmozott több
ezer művészi képet heliogravurált,
fény, olaj és szinnyomatot vala-
mint a most alkalmi vétel folytán
birtokomba jutott **művészi réz-
metszeteket** mélyen leszállí-
tott áron **kiarúsítom. Bloch**
H papirkereskedése Arad, And-
drassy-tér Salac-u. sarok. 1215

Mégvételre keresek

egy jóforgalmu helyen levő házat,
amelyben szatócsüzlet van italmé-
rés és trafik engedéllyel. Aján-
latok „Mégvételre” címen a ki-
adóba kéretnek.

Újdonságok kölcsönzésre!

Szomaházi: Mindennapi problémák,
Bródy: A villamos, Andornakiné,
Leginor: Gyöngye emberek, Pásztor:
Tengeren, tengeren túl, Császár:
A színjátszás művészete. Dante:
A paradicsom, Ady, Dutka stb.
Holnap. Gömbösné: Az uriaszony.
Blicher Clausen: Erősebb az életnél
kölcsönzésre kaphatók Kerpel Izsó
kölsönkönyvtárában Aradon. 262

Gartner Samu

villanyműszerész, kerékpár és
varrógép szakszerű javítóműhely

Arad, Weitzer J.-utca 2.

(Minorita-palota.) 3011

Nagymennyiségű
pléh-pánt
és
maculatura
jutányos áron
eladó.

ARAD LEGNAGYOBB

661
KÖNYVTÁRA

ÉS
FIA
L. és
S. és
Könyvek.
Andrassy-tér 16. és Weitzer J.-u.
Uj és használt
Könyvek.
Vasuti szövetség szállítója.